

A stylized, high-contrast illustration in black, white, and orange. The scene depicts a landscape with a large, dark tree on the right side, its branches reaching across the frame. Below the tree, there are dark, angular shapes that could be rocks or a path. In the lower-left, there are wavy lines representing water. The upper portion of the image features a large, circular, textured shape resembling a sun or moon, with horizontal brushstrokes extending from it. The background is a mix of white and orange, with various brushstrokes and splatters creating a textured, expressive feel.

mladika

XV

1971

8/9

VSEBINA:

Jože Peterlin: Slovensko u- sodo krojimo vis	125
Franc Mljač: Študijski dne- vi v duhu strpnosti in raz- umevanju	126
Marija Mislej: Izpoved	129
S. M.: Nadškof dr. A. Fogar	129
Nelly Schuster: Pesmi	130
L'udo Zúbek - M. Breclj: Pomlad Adele Ostroluške	131
Janko Ban: Kakšen optimi- zem vzbujajo pevski se- minarji	133
Mlada beseda	134
Danilo Sedmak: Celodnevni pouk	136
Vladimir Kos: Tri pesmi	137
Nelly Schuster: Pričakova- nje prihoda, Na samotni straži	137
Ivan Joži Peterlin: Telesna kultura	138
Slovenski poldnevnik	139
S popotno torbo na našo vas	140
Martin Jevnikar: Sodobna slovenska zamejska lite- ratura	142
Vrtovi muz (knjige, gleda- lišče, radio)	142

Revija izdaja uredniški odbor:
Marij Maver (odgovorni ured-
nik), Albert Miklavec, Franc
Mljač, Sergijj Pahor, Boris Pan-
gerc, Jože Peterlin (glavni ured-
nik), Zora Tavčar, Maks Šah,
Drago Štoka.

Uredništvo v Gorici: SKAD

Zunanja oprema
LOJZE PERKO

Vsi pisci in uredniki sodelujejo
brezplačno.

Uredništvo in uprava: Trst, via
Donizetti 3, tel. 768189 - Pod-
uredništvo v Gorici: SKAD

Cekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst,
ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

PROSVETNIM DRUŠTVOM IN ŽUPNIJSKIM PROSVETNIM KROŽKOM

Zelo hitro prihaja čas, ko bodo na-
še prosvetne dvorane morale oživetiti.
V kolikor nismo naredili že lani na-
črtov za letošnjo prosvetno sezono, ga
moramo te dni in tedne. Razposlali
smo vam seznam gradiva, ki ga ima-
mo na razpolago v centrali, pred-
vsem seznam diapozitivov, plošč in
drugega materiala. Seveda poznate
tudi naše predavatelje, ki so priha-
jali vedno k vam, če ste za to izra-
zili željo. Da bi lahko koordinirali
prireditve, vas vabimo, da javite o-
sebno ali telefonično na tajništvo
Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3
(vsak dan, razen sobote in nedelje)
od 16. do 19. ure svoje želje in za-
hteve. V tem času tajništvo posluje.
Tel. 768189. Prosimo tudi, da bi iz-
posojeno gradivo takoj vračali, da bo
na razpolago drugemu društvu.

Imamo že toliko prosvetnih
prostorov in dvoran, da si bomo morali
delo zelo racionalno razdeliti in
drug drugemu pomagati. Eno samo
društvo ne more vsega narediti. Pa
tudi ljudje, ki so toliko prispevali za
naše domove, upravičeno pričakujejo,
da ne bodo zdaj prostori mrtvi in
da bo prav prosvetno delo poživljalo
naše narodno življenje. Zato se ne
sme noben kraj zapirati sam vase,
ampak naj odpira vrata in vabi čim
pogosteje sosede k sodelovanju.

V prvi polovici oktobra bo skup-
ni sestanek zastopnikov vseh pro-
svetnih društev, da se bomo pogovo-
rili, kako bomo drug drugemu poma-
gali in da bomo razmislili o najpri-
mernejši obliki in načinu našega da-
našnjega prosvetnega dela. Lepo va-
bimo, da bi prinesli s seboj kar naj-
več predlogov.

Slovenska prosveta

SLOVENSKI IZOBRAŽENCI

Kakor je bilo v načrtu, bo letos
Društvo slovenskih izobražencev v
Trstu začelo že v oktobru z rednimi
predavanji.

Prve mesece bo posvetilo poglob-
ljanju vprašanj, ki so bila letos na

programu v Dragi. O marsikaterem
vprašanju se ni razvila poglobljena
diskusija ali zaradi pomanjkanja ča-
sa ali zaradi drugih vzrokov in je
zato pravilno, da društva in posa-
mezniki razmišljajo dalje o proble-
matiki, ki je bila na programu študijskih dni. Gotovo pa je za to naj-
bolj poklicano Društvo slovenskih
izobražencev.

Prvi tak večer bo v ponedeljek,
11. oktobra ob 20. uri v ulici Doni-
zetti 3. Predavanja bodo vedno ob
ponedeljskih, tako kot prejšnja leta.

SO NAŠE ORGANIZACIJE DESNIČARSKE?

*V vročih poletnih dneh sem naj-
prej v Mladiki, potem še v koroškem
našem tedniku bral članke o koroški
tematiki s posebnim ozirom na sta-
nje okrog NSKS. Članki, ki so sicer
polemični, a obenem konstruktivni in
napisani v želji po odpravi nekaterih
nesporazumov so izšli izpod peresa
»Priatelja Koroške in Korošcev«, u-
redništva NS ter dr. Valentina Inz-
ka, bivšega zaslužnega predsednika
NSKS.*

*Osebno — naj mi dr. Inzko ne za-
meri, če sem odkrit — me je njegova
trditev, da je NSKS desničarsko u-
smerjen, kar nekam osupnila. Mislim
sem, da je šlo s strani dopisnika KG
za lapsus in sem zato na omenjeni
stavek v KG že pozabil. Toda z začu-
denjem berem v št. NT (19.8.1971)», ko
dr. Inzko odgovarja Mladiki nasled-
njo trditev: »O 'Zvezi slovenskih or-
ganizacij' trdimo, da je »levičarsko«
usmerjena. Tembolj se čudim tržaški
»Mladiki«, da se spotika nad tem, da
sem označil v poročilu o občnem zbo-
ru Mohorjeve družbe Narodni svet
kot desničarsko usmerjeno organiza-
cijo koroških Slovencev. Uredništvo
»Mladike« je zapisalo, da gre v tem
slučaju za gorostasno trditev. Če gre
pri tem za gorostasno trditev, potem
se nujno vprašujem, kako je Narodni
svet sicer usmerjen?« Tako vprašuje
avtor članka dr. Inzko in tako zastav-
ljeno vprašanje terja samo en odao-
vor: desničarsko!*

Dalje na 3. str. platnic

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naroč-
nina (10 številčk) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 35 Ndin,
v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

SLOVENSKO USODO KROJIMO VSI

JOŽE PETERLIN

Srečanje slovenskih izobražencev iz zamejstva, zdomstva in iz Slovenije — tedaj srečanje ne ozirajte se na meje in razdalje in ne ozirajte se na različna idejna gledanja. Srečanje, na katerem bi razpravljali o slovenskem narodnem stanju in govorili o perečih problemih naše skupne narodne usode. To je Draga.

Po končanih študijskih dneh ob kre

Letos je prihitelo na ta razgovor mnogo Tržačanov in Goričanov, manj ko druga leta jih je bilo s Koroške; lepo pa je bilo zastopstvo iz Beneške Slovenije, posebno v soboto. Precejšen je bil obisk iz Slovenije. Iz zdomstva so bili zastopani izseljenci iz šestih različnih evropskih držav, trije udeleženci so bili iz Združenih ameriških držav, pet iz Argentine, dva iz severne Afrike in eden iz Avstralije. Morda so bili tudi od drugod a jih tajništvo ni registriralo. Upravičeno bi tedaj rekli, da smo se zbrali iz najrazličnejših delov sveta in da je bil to spet nekakšen vseslovenski kulturni parlament.

V prvem delu so bila predavanja posvečena zamejstvu in zdomstvu Slovenije, zato pa so ugledni znanstveniki iz Slovenije prikazali nova ustavna prizadevanja. O tem dogajanju naj bi slišali tudi glas Slovencev, ki od daleč spremljajo razvoj v Sloveniji.

Razprave so pojasnile marsikaj. Ves zbor udeležencev je nekako soglašal v osnovnih vprašanih slovenske narodne bitnosti in se je strinjal v skrbi za skupno narodno bodočnost. V kolikor pa so bile izražene kake polemичne pripombe, ali so bila kje nízana prepodrobna, morda manj zanimiva naštevanja, smo lahko spoznali, da je ta zbor slovenskih izobražencev toliko zrel, da je prenesel tudi vse to in se nihče zaradi različnih mnenj ni v ničemer pohujševal. V tem pa je tudi pomen in namen Drage: svobodno izražanje sodb, svobodna kritika in kritično zavračanje trditev, a vedno s konstruktivnim namenom. Če vsega tega ne bi bilo, potem bi Draga izgubila svoj smisel. Lahko se seveda prirediteljem bolj ali manj posreči izbira predavateljev, lahko pride kdaj do izraza boljši del diskutantov, lahko pa kdaj posegi tudi niso posrečeni. Vse to je odvisno od občutljivosti in samokritičnosti tistih, ki se oglašajo k besedi. Vendar moramo biti v splošnem z letošnjimi razpravami zadovoljni.

Poleg vsega tega pa je prevevalo zadovoljstvo vse, ki so se udeležili Drage, že zaradi srečanja samega. Mimo najrazličnejše svetovnonazorske diferenciacije udeležencev se je razvijal razgovor, poglobljala so se spoznavanja in ustvarjalo se je prijetno slovensko vzdušje. V tem osebnem kontaktu je bilo mogoče ponovno ugotoviti, da vendarle nismo med seboj tako strašno različni, da bi se ne mogli srečati in pogovarjati. Morda je bil kdaj kje pogovor v začetku še neokreten, a polagoma je stekel. Videli smo, da je možen. Spoznavali pa smo, da je posebno v daljši perspektivi potreben in nujen. Marsikdo je znova pomislil na narodno spravo, kakršna je potrebna pri vsakem narodu v odločilnih zgodovinskih trenutkih. Če nam kdo očita, da pozabljamo na krvavo preteklost, drugi pa spet poudarjajo, da ni nobene poti do zdomske Slovenije, ali pa vsaj da ni poti do drugega v zdomstvu kot do podružničnih ustanov slovenske centrale, potem moramo reči, da je množica slovenskih izobražencev že davno prerasla to ozko gledanje in sojenje in da se vse bolj utrjuje v vseh zavest pripadnosti slovenski skupnosti in prepričanje, da resnično krojimo slovensko usodo vsi. In da jo bomo morali v bodoče še bolj.

ŠTUDIJSKI DNEVI V DUHU

DRAGA 1971 KRONIKA ŠTUDIJSKIH DNI

Med letom smo imeli že mnogo prireditev po naših kulturnih in prosvetnih domovih. A študijski dnevi v Dragi imajo čisto poseben značaj. V vrstnem redu so bili zdaj že šesto leto. Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, ki jih organizira, si je izbralo za kraj tega srečanja vas Drago tik ob italijansko-jugoslovanski meji. Tam ima bazovski župnik v najemu poslopje za poletne kolonije in zadnja leta je marsikaj v poslopju, za njim in ob njem moderniziral, kar vse daje velikodušno v uporabo tudi udeležencem študijskih dni.

Letos se je udeležilo srečanja v Dragi okoli 400 izobražencev, nekateri so bili samo v soboto, drugi v nedeljo dopoldne, spet drugi popoldne, nekateri pa seveda ves čas. V celoti je udeležba preseгла prejšnja leta.

Najprej je predsednik prof. Jože PETERLIN pozdravil tiste, ki so prišli od najdalj, nato še vse ostale.

Prvič v teh šestih letih je obiskal udeležence predstavnik deželne vlade. Bil je to deželni odbornik g. Nereo STOPPER, dočim se je odbornik za vzgojo g. Bruno GIUST, v čigar območje spadajo taka študijska zasedanja, brzojavno opravičil, ker je bil službeno zadržan. Predsednik je pozdravil dež. poslanca dr. ŠTOKO, nato pa še druge predstavnike: tako je pokrajino zastopal dr. ing. Milan SOSIČ, devinsko-nabrežinsko občino župan dr. Drago LEGIŠA, števerjansko občino župan Stanislav KLANJŠČEK in odbornik g. Ciril TR-

PIN, tržaško občino pa mestni odbornik dr. Rafko DOLHAR. Predstavnike cerkve je pozdravil s temi besedami: »V navzočnosti dr. Vilka FAJDIGE, profesorja ljubljanske bogoslovne fakultete, tržaškega škofovega vikarja, dr. Lojzeta ŠKERLA in v prisotnosti kanclerja goriške nadškofije, dr. Rudolfa KLINCA vidimo prisotnost slovenske cerkve med nami, ki ji velja naš vdani pozdrav.«

Predsednik je dalje pozdravil predsednika SKGZ, g. Borisa RACETA, predsednika SG, prof. Josipa TAVČARJA, tajnika NSKS iz Celovca, dr. ZERZERJA, šolskega nadzornika, dr. Valentina INZKA, prav tako s Koroske in dr. Filipa WARASCHA. Dalje je pozdravil gospode iz Beneške Slovenije: CENČIČA, LAVRENCIČA, BIRTIČA, Rina MARKIČA in prof. QUALIZZO, nato vse predavatelje, zastopnike slovenskega tiska, slovenske radiotelevizije iz Ljubljane, dopisnika radia Trst in Koper, ravnatelje slovenskih šol in vse ostale.

Predsednik ZKPOS iz Ljubljane se ni mogel udeležiti zborovanja in se je brzojavno opravičil. Prav tako je bil zadržan predsednik SPZ iz Trsta, prof. Klavdij PALČIČ in predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroskem, dr. Franci ZWITTER.

Ker se je odzval vabilu predstavnik deželne vlade, je predsednik tolmačil posebej deželni vladi pozdrav in namen študijskih dni, ki so, po njegovem, važni v deželnem življenju, takole:

Spoštovani deželni odbornik, predstavnik tržaške pokrajine, gospodje predstavniki tiska,

Dež. odbornik Stopper pozdravlja udeležence

v čast mi je, da Vas lahko pozdravim na seminarju slovenskih izobražencev. Ta vasica, ki stoji na meji, — ki velja za najbolj odprto mejo v Evropi — je simbol odprtosti razprav in proste izmenjave mnenj. Ta kraj že šesto leto nudi gostoljubje izobražencem in odličnim predavateljem iz Slovenije, pa tudi iz drugih evropskih in ameriških držav in iz najbližjih krajev dežele, da lahko razpravljamo o svoji eksistenci in o nas, ki smo hic et nunc sestavni del prebivalstva dežele. Na konstruktivnih razpravah, ki jim niso v oviro različna svetovna naziranja, razmotrivamo o medsebojnem sožitju, o sožitju dežel, ki se tu stikajo, o evropskih in svetovnih problemih v duhu strpnosti in medsebojnega razumevanja.

Na teh seminarjih lahko udeleženci spoznavaajo širino idejne razvejnosti naše dežele in gostoljubje in pozornost, s katero jih dežela in pokrajina sprejemata in spremljata.

Dovolite tedaj, da Vam izrečem posebej kot predstavnikom dežele in pokrajine za to pozornost zahvalo in pozdrav!

Deželni odbornik Stopper je nato želel pozdraviti zborovavce in je iz-

Slovesni začetek študijskih dni

STRPNOSTI IN RAZUMEVANJA

razil za ta seminar veliko razumevanje. Izjavil je, da se je na svojem službenem mestu že seznanil s Slovensko prosveto na Tržaškem, v katere okviru deluje tudi Društvo slovenskih izobazencev, in mora ponovno izreči temu delu vse priznanje. čestital je prirediteljem, pozdravil udeležence, ki so prispeli v Drago ob blizu in daleč in želel seminarju najboljše uspehe. Če more kako stvar svetovati, je rekel g. deželni odbornik, bi bila ta, da bi seznanili kdaj ob taki priliki tudi Italijane s svojimi problemi, ker bi tako Slovence potem bolje in laže razumeli.

Po tem uvodnem delu je zapel pevski zbor z devinske obale »Fantje izpod Grmade« pod vodstvom Ivota KRALJA tri pesmi v pozdrav vsem udeležencem. Predsednik je razložil, od kod so ti pevci in kako delajo ves dan v kamnolomih ali v tovarnah ali na poljih in v pristanišču in se po končanem delu zbirajo pri vajah in nastopajo na koncertih. Tako delujejo z isto ljubeznijo do naše besede in melodije kot toliko naših zborov v Ameriki, Avstraliji in po mnogih evropskih državah, kjer žive naši izseljenci. Zato bodo vsi rojaki znali ceniti tak pozdrav, ki morda najbolj živo govori o našem skupnem razpoloženju.

To je bil uradni del. Po kratkem odmoru so se začela predavanja.

O ZDOMSKI SLOVENIJI

Prvi je sedel za govorniško mizo dr. Jože VELIKONJA, profesor na univerzi v Seattlu (ZDA). Profesorja Velikonjo v Trstu poznamo, saj je po vojni pomagal tu obnavljati slovenske srednje šole in je potem več let na njih poučeval. Zdaj pa živi že petnajst let v Združenih državah, poučuje na univerzi, sodeluje na mnogih svetovnih geografskih kongresih. V tem živem stiku z ameriško in slovensko stvarnostjo v svetu spremlja

tako imenovano zdomsko Slovenijo. Zato pa je o njej govoril iz lastnih opazovanj in spoznanj. Govoril je realistično, stvarno, v plemenitem izrazu, v zelo lepem, mestoma literarnem jeziku. Refren, ki se je ponavljal v njegovem referatu je bil: ohranjati slovenstvo v zdomstvu zahteva ogromne žrtve in še s temi žrtvami je vprašanje do kdaj. Predavanje je bilo kot razmišljanje.

Za dr. Velikonjo je govoril med govorniki edini predstavnik iz zamejstva, deželni poslanec dr. Drago ŠTOKA. Tako so navzoči Slovenci lahko spoznali mladega politika iz zamejstva, o katerem sicer le bero v zvezi z njegovimi interpelacijami v deželnem svetu in neprestanimi zahtevami po uresničenju slovenskih narodnih pravic v deželi. Njegova trezna in stvarna izvajanja so presenetila ta »slovenski kulturni parlament«. Naslov njegovega predavanja je bil:

PERSPEKTIVE SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI V ZAMEJSTVU

V začetku je predavatelj Štoka dejal, da ne bo omenjal znanih problemov slovenske narodnostne skupnosti, ki jih pozna že vsakdo, ki se količkar zanima za vprašanja slovenske zamejske skupnosti. To pa zato, da ne bi vedno ponavljali istih stvari, o katerih naše dnevno in tedensko časopisje stalno piše.

Na začetku svojega predavanja je dr. Štoka analiziral manjšinsko problematiko v luči evropskih rešitev, omenil je pristop k reševanju teh problemov v povojnem času in danes. Pri tem je citiral važnejše evropske

strokovnjake, ki se ubadajo s tem vprašanjem. »Še danes, 25 let po vojni — ki je nedvomno odprla novo ero v zgodovini človeštva — niso narodnostne skupnosti še tako formalno in dejansko zaščitene, kot to terja zdrav naravni zakon, zdrava pamet ter tisto merilo osnovnega čuta, ki zapovedujeta človeštvu strpno sobivanje na zemlji, medsebojno razumevanje ter spoštovanje hotenja in narodnostne ter socialne celovitosti vsakega človeka. Še vse preveč je kamen spotike ali celo škandal biti pripadnik določene narodnostne skupnosti,« je ugotovil predavatelj.

Nato je globlje analiziral bistvene probleme narodnostne manjšine, tako navznoter kot navzven. Stvarno in brez vsakih olepševalnih fraz je prikazal temne strani slovenske narodnostne skupnosti, ki jo ovirajo, da bi z vso resnostjo in učinkovitostjo mogla razviti repertoar svojim možnostim tako na narodnostnem kot na ekonomskem in socialnem področju.

Potem ko je Štoka objektivno razčlenil pomanjkljivosti v političnem in kulturnem delovanju slovenske zamejske skupnosti, je šel v podrobnejšo analizo življenja in delovanja Slovencev v Italiji, v Avstriji in na Madžarskem. Realno je ugotovil določen asimilacijski tempo, ki mu je slovenska zamejska skupnost (tako kot sicer vsaka evropska manjšina tudi večjih narodov) podvržena. Na Madžarskem se Slovenci zelo hitro asimilirajo, prav tako slovenski Štajerci v Avstriji, v manjši meri tudi Korošci ter prebivalci Kanalske doline in Benečije. Tudi komercialni Trst ni imun pred asimilacijo, ki se ji prav-

Odlični gostje v prvi vrsti (od desne): dež. odbornik Stopper, župan dr. Legiša, pokr. odb. ing. Sosič: dež. posl. dr. Štoka; obč. odb. dr. Dolhar, tajnik dr. De Colle, preds. SP M. Maver.

zaprav še najbolj upira goriški Slovenec, je dejal Štoka. Toda kljub vsemu živimo, delamo, socialno in gospodarsko napredujemo. Kljub vsemu se naš jezik še vedno sliši v Djekšah ter v Benečiji, kjer je že pravi čudež, da smo še vedno prisotni. To dokazuje, je pribil Štoka, tudi našo življenjsko žilavost, delavnost ter izredno voljo do življenja in napredka.

Perspektivno gledano je deželni svetovalec potrdil svoj veliki optimizem, ki je optimizem vseh zamejskih Slovencev, v bodočnost slovenskega zamejstva. Pri tem je dejal, da se bomo ohranili in šli velikemu cilju enakopravnosti z večinskim narodom naproti, če bomo uspešno razvijali svojo dejavnost in svoje napore v tej smeri:

- 1) Objektivni in pravičen dialog v obe smeri s člani in oblastmi večinskega naroda.
- 2) Odnos z matično domovino naj bo postavljen na pravična tla, na katerih bo nastala vez, ki ne bo diskriminirala nobenega dela zamejskih Slovencev zaradi njegovega ideološkega gledanja.
- 3) Člani slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu se bodo morali, tudi zaradi vedno manjše natalitete v njenih vrstah, vse bolj specializirati, izobraževati, izpopolnjevati v vseh smereh, tako v kmetijstvu kot na socialnem in delavskem področju. Vse bolj bo morala manjšina biti steber napredka, če se bo hotela ohraniti. Iti nam mora za kvaliteto, ker je pač kvantiteta relativen pojem. Le če bomo povsod enakovredni

večinskim državljanom in bomo brez manjvrednostnih kompleksov ter vsaj na isti ekonomski ravni, se bomo ohranili.

Ob koncu je Štoka omenil razne zakonske osnutke, ki so bili predloženi v it. parlamentu v zaščito slov. manjšine, ter bližnji obisk pri predsedniku italijanske vlade Colombu. Ko bodo ti zakonski osnutki sprejeti, bomo lahko rekli, da smo stopili v obdobje normativne enakopravnosti, je dejal, ki odpira nove poti v našo bodočnost.

Po obeh predavanjih se je razvila živahna diskusija, ki je trajala pozno v večer.

Nekateri so potem večerjali in prespali v poslopju zborovanja, drugi v Bazovici. Bil je lep svetel večer in pogovori so se spleтали zelo dolgo.

NEDELJSKO BOGOSLUŽJE

V nedeljo zjutraj je bila ob pol devetih maša na prostem, v čudovitem gozdnatem okolju Drage, kakor je zapisal poročevalec tržaškega radia, tako da se je ptičje petje mešalo v cerkveno petje brez orgel in v pridigarjeve besede. Maševal je profesor ljubljanske bogoslovne fakultete dr. VILKO FAJDIGA. Somaševal je s tremi duhovniki. V pridigi je govoril o temi: Kako naj danes živim z Bogom, danes, v času, ko sta ideala tolikih ljudi le udobje in potrošnja. Ta maša na prostem in pridigarjeve besede, petje in obhajilo, ki je sledilo — to so bili gotovo najlepši trenutki letošnje Drage — je zapisal omenjeni poročevalec radia.

PSIHOLOGIJA NARODNEGA ZATIRANJA

Prvi nedeljski predavatelj je bil primarij psihiatrične bolnišnice v Begunjah dr. JURIJ ZALOKAR. Predaval je o psihologiji narodnega zatiranja in podal analizo psihopatologije zatiranih in zatiravcev. Predavanje je bilo zelo zanimivo, v marsičem novo in bo služilo še za nadaljnji študij v krožkih in društvih.

USTAVNE SPREMEMBE

Akademik dr. GORAZD KUŠEJ, univ. profesor iz Ljubljane, je orisal osnove, na katerih temeljijo ustavne spremembe v Jugoslaviji na področju njene družbeno politične ureditve. Spremembe jugoslovanske ustave, je dejal predavatelj, kakor sicer vsako ustavo, navdihuje določena ideologija. Jugoslavija se je otrsela državnega socializma, ki je značilen za prvo obdobje po socialističnih revolucijah. Sistem samoupravljanja je nastopil kot reakcija na državni socializem. Sedanji sistem upravljanja se je razvil v dveh obdobjih. Nato je predavatelj še govoril o novi državni ureditvi Jugoslavije, o odnosu med republikami in avtonomnimi pokrajinami.

Ker je prof. Kušej moral oditi, se je oglasilo takoj po njegovem predavanju več diskutantov z različnimi vprašanji.

POLITIČNO EKONOMSKI POLOŽAJ SLOVENIJE

Popoldne je najprej govoril univ. prof. dr. VLADIMIR MURKO iz Ljubljane. V zelo obsežnem in podrobnem razčlenjevanju amandmajev je razmotrival o delavskih odnosih pri podjetjih, o pravicah delavcev pri podjetjih, o pravicah delavcev pri samoupravljanju in o finančnih spremembah, ki jih prinaša nova zakonodaja. Navajal je številne primere, ko bo treba še izdati zakone in dopolniti zakonodajo. Žal, da je govornik pred nekaj dnevi prestal gripo in je zelo težko govoril; vendar je z občudovanja vredno vestnostjo v velikih podrobnostih obravnaval naloženo temo.

(dalje na str. 144)

Nedeljsko bogoslužje: dr. Fajdiga somašuje s slov. duhovniki.

IZPOVED

MARIJA MISLEJ

Pred dnevi sem stopila v šolo in pokukala v svoj razred. Hotela sem ga še enkrat videti.

Moj Bog, kako malo časa rabiš, da snameš s sten vse risbe, stensko abecedo, okraske. Potem pa — razidimo se! Otroci domov, a kam gre tvoja pot? Kje boš prihodnje leto? Veš samo, da moraš naprej po široki cesti. Nihče te ne vpraša, kdo te je zlomil in zakaj.

Odločila sem se, da se ti izpovem. Ne vem, če boš mogel razumeti, ker imaš urejeno, mirno življenje. Tvoj korak je odločen, ne bojiš se ničesar. Če te oslepijo luči avtomobila, te ne spravijo iz ravnotežja. Ker se ti ni treba bati ničesar. Vseeno poslušaj mojo izpoved.

Zlomili so me, hote so me zlomili. Zakaj? Zato da so izkazali drugemu človeku dobroto. To je kratek odgovor, a več ne smem povedati, ker živimo v tesnem okolju, kjer preveč poznamo drug drugega. Ti si vseeno osebnost. Vem, kaj to pomeni. Biti v današnjem svetu osebnost, je težko, biti človek s srcem, pa še težje. Zato so danes ljudje na svetu raje samo navadni ljudje.

Se je tebi kdaj pripetilo, da si nenadoma na ulici srečal človeka, ki si ga še do nedavnega spoštoval in cenil, danes pa čutiš, da tega ni bil vreden. Sprašuješ se samo, kako more iti mimo tebe in te pozdraviti. Morala bi odpustiti, pa ne morem. Do danes še ne, čeprav vem, da je v vsaki človeški duši iskrica hrepenenja po dobrem, tudi v najbolj pokvarjenem. Tavam po cesti kot labod, ki mu je usojeno izpeti zadnji spev. Ne najdem miru, nikjer... o pač — med mojimi malimi, v razredu. Učiteljica mora biti sonce, ki greje otroška srca. Tudi če te sredi dneva pobije neurje. Ne dvigneš se, ne moreš svetiti drugim. A kljub grenkim solzam, kljub besedam, ki so te zadele bolj kot udarec v obraz, moraš skriti bolečino, biti moraš osebnost. Vživeti se moraš v drobne težave malih bitij, ki so ti izročena. Letos so mi dali največji razred na kraški planoti. Prvi razred. V začetku so hoteli vsi sedeti v prvih klopeh in so se kar sami presedali. A polagoma smo se ujeli na isto struno in prišli do lepih rezultatov. Bili so drobni majhni otročiči, a jaz sem v njih gledala bodoče moške in žene. Hotela sem jim vliti zaupanje vase, zato sem jim pravila resnične doživete zgodbe. Vsak dan po eno.

Naša tabla. Kako je danes velika, kako je črna! Za šolsko razstavo smo skupno napisali nanjo: Mi smo bodočnost. Mi smo neomajni stebri v vetru na revnem Krasu. Verujemo v lepšo, v toplo pomlad!

Omara. Šolska knjižnica. Koliko knjig. Koliko idealnih mož in žena je pisalo za naše otroke. Pisali so, ker so verovali, da je to potrebno, da moraš radevolje nositi svoj križ.

Moji otroci. Čez počitnice bodo zrasli, postali zrelejši. Se bi jim pravila zgodbe in oni bi poslušali s pridržanim dihom. Kot takrat, ko sem jim pravila, kako sem kot novopečena učiteljica šla nekoč učiti v majhno samotno vas. Vsa cesta je bila poledenela. Vozila sem počasi, nenadoma se je kolo zagugalo in znašla sem se na poledeneli cesti s prebitim kolenom. Kri je curljala po belem snegu, kolo je odletelo vstran. Kaj zdaj? Do šole je še daleč. Otroci me čakajo. Kako priti do tja. Nikjer nikogar, nobene hiše. Dvignila sem se in pogumno vlekla bolno nogo za seboj. Težka pot. A prišla sem do šole. — Otroci so poslušali s pridržanim dihom. Potem pa so mi kar križem zagotavljali, da bodo tudi oni prišli v šolo, tudi če bo burja, tudi če bo led in sneg... Mamice so mi vedele povedati, da so hoteli iti v šolo celo, kadar so imeli temperaturo.

NADŠKOF DR. A. FOGAR

Sredi počitnic je v Rimu umrl nekdanji tržaški škof, dr. Alojzij Fogar. Prav je, da se spomnimo plemenitega človeka, velikega dobrotnika in neustrašenega škofa, ki nas je imel rad in ki je branil svoje vernike pred nasiljem. Čutimo, da bi moral imeti tako krepost in tak čist značaj vsak škof, posebno tisti, ki živi med različnimi narodi ali rasami. Zato je škofovstvo dr. Fogarja nepozaben vzgled velikega duhovnika.

Po končani vojni smo odpotovali v Rim na kongres Pax Romana tudi Slovenci iz Trsta. In ob tisti priliki nam je naročilo veliko rojakov, naj pozdravimo tudi nadškofa. Naročilo smo izpolnili. Ni nas poznal, a prišel je nasmehjan in nas z vso ljubeznivostjo sprejel in se pogovarjal z nami. Vabili smo ga v Trst, nasmehnil se je in rekel, da bi prišel rad zaradi vernikov, zaradi vernikov, je ponovil.

Kakor tolikrat prej, tako smo čutili ob tistem kratkem obisku, da imamo v njem Slovenci pravega in resničnega prijatelja. Toliko je mislil na nas in toliko je delal za nas, za posameznike in za našo skupnost, bil je tako vnet zagovornik naše eksistence in naših pravic pred cerkveno in svetno vladavino, da nam je žal, da ni mogel ob njegovi krsti v Rimu naš škofov vikar, ki je zastopal nas vse, najti ob oltarju prostora, da bi pri skupni daritvi somaševal zanj in se mu tako zahvalil v molitvi. Zahvalil bi se mu bil v imenu nas vseh.

Kristjani bomo molili zanj, vsi Slovenci pa se ga bomo s hvaležnostjo spominjali.

S. M.

Pesmi

TISTI DAN

Na vrtu
so jokale
vrbe
in malčki so se
igrali
v zaspanem
sončnem zahodu
ob reki.
Na vrtu
so jokale
vrbe...
Nekje je
žuborela
pesem
ob najinem
zadnjem
slovesu.

Klopi... prazne. A jaz jih vidim, vse po vrsti. Tu sede in se tiho pogovarjajo: Damiana, Branko, Kristina, Andrej, Marjanka, Dunja, Sergij, Sonja, Tanja...

Žal mi je, da nisi videl tega mojega razreda. Rada sem ga imela in zelo so me obogateli.

Ko smo zaključili s poukom, se mi je nekaj pripetilo. Za god mi je neki otrok podaril zaponko - metuljka. »Moja mati pravi, da metulj pomeni srečo. Ta metuljček vam bo prinesel srečo,« mi je rekel. Zdaj sem tega metuljčka iskala vsepovsod. Izgubila sem ga. Preiskala sem klopi, okna, tla. Metuljčka nikjer. Okrog mene vsepovsod tišina, slišala sem samo pisk tramvaja. Nenadoma se je prižgala luč. »Učiteljica, glejte, vaš metuljček. Na dvorišču sem ga našla.« »O Ani, samo da ga spet imam, kako sem srečna!«

»Učiteljica, pojdiva na tramvaj, noč bo.« Videla me je žalostno in je rekla: »Saj boste pozabili na naš razred. Drugi otroci so tudi pridni. Pojdite k nam. Vam bom napravila toplo kavo sama: Saj vem, kako radi imate črno kavo.«

Stisnila sem otroka k sebi in ga poljubila. Poslovala sem se od nje na pragu razreda. Zdaj si bila ti moje sonce, ljubi otrok! Pomagala si mi v zelo težkem trenutku.

Ne vem, če si razumel mojo izpoved. Končala sem.

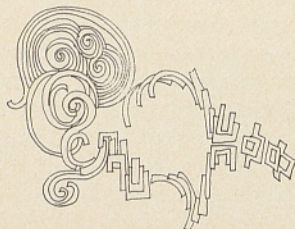
VIZIJE SVETA'

I.

Otožni slavčki
med otožnimi
rekami.
Divjine vzhoda
in
zahoda.
Brez toplih,
domaćih
lúči
svetilnikov.

II.

In slavčki
izgubljajo
svoje pesmi
kakor nepazljiv
pismošoa
deklíško belo
ljubezensko
pismo.

PLAMENICA LUČI

Kakó lep je nasmeH
v obroču tišine.
Ves svet je postal zlat
in moja pesem
je Tvoja nevidna
svetilka.

NA NAKOVALU ČASA

Na nakovalu časa
se vžigajo naša
srečanja.

Na nakovalu časa
umirajo naše
sanje.

Na nakovalu časa
ječijo naše
sólze.

Na nakovalu časa
odmevajo žametni
smehi.

Na nakovalu časa
vriskajo naši
dnevi.

Na nakovalu časa
se lomijo naši
svetovi...

Na nakovalu časa
kipimo v škrlatne
plamene.

Na nakovalu časa
drsimo v prepade
pepela.

Na nakovalu časa
blestijo naše
pesmi.

Na nakovalu časa
razcvetamo v nova
spočetja.

Na nakovalu časa
trpimo v labodove
psalme.

Na nakovalu časa
zorimo za smrt in
ŽIVLJENJE.

Med predavanjem prof. Kušēja

Prevedel MARIJAN BRECELJ

Zbližala sem se tudi s služinčadjo. K temu so silile po eni strani okoliščine, po drugi strani pa je k temu prispeval tudi nekoliko drugačen odnos ostroluške gospode do služinčadi. Tu ni bilo tolikšne plemiške miselnosti, kakor v plemiških graščinah in med podaniki in gospodo so bili vendarle bolj človeški odnosi.

In tako sva celo skupaj z Adelko pomagali služabnicam vkuhavati sladke slive z rumenkastim mesom in z užitek sem z veliko kuhalnico mešala marmelado v kotlu. Kmalu sem poznala po imenu ne le kuharico in služabnice v hiši, temveč tudi hlapce, najemnike in njihove žene. Hodili smo na vrt obirati jabolka in klatiti orehe.

Pri tem sva se pogosto spominjali Plemiškega Podgradja. Naravno, da so ti spomini bili v zvezi z ljudmi. Spočetka se je Adelka pogosto spominjala barona Rotschütza.

»Bil je kar dober družabnik, četudi se je vedel včasih tako nemogoče, ali ne?« je rekla nekoč kakor mimogrede in z rahlo otožnostjo v glasu pristavila: »Tu bi nama čisto prav prišel, kaj? Tam ga pa nisva znali ceniti...«

Pritrdila sem, mislila pa na nekaj drugega. Meni je bil v mislih L'udovít Štúr. Barona res nisem pogrešala. Ko bi bil tu Štúr! Tudi Adelka bi mu gotovo dala prednost pred baronom!

Štúrovega imena pa Adelka prve dni po prihodu na Ostro Loko sploh ni omenila. Tudi jaz sem ravnala enako. Pretvarjali sva se, kakor da sva nanj pozabili. Toda čutila sem, da Adelka te sprenevedaste igre ne bo vzdržala. Verjetno je čakala, da bom začela jaz. Jaz sem si rekla, da mora pobuda priti od njene strani.

Ko je nekega dne kočijaž iz Budče prinesel pošto in je Adelka razgrnila po mizi Pesti Hírlap, je kradoma vprašala:

»Kako je že naslov tistemu časniku, ki ga izdaja Štúr?«

»Slovaški narodni časnik,« sem prijazno odgovorila.

»Tudi mi bi se morali nanj naročiti,« je rekla kakor sama sebi.

»Veš morda, kje ga je mogoče naročiti?«

Rekla sem, da bom pisala domov, in mi bo oče to sporočil.

Adelka pa je našla boljšo rešitev.

»Zakaj bi pisala očetu, ko lahko napraviva bolj na kratko: Štúr nama je pustil svoj naslov, naravnost njemu bova pisali!«

Od sklepa do dejanja pri Adelki ni bilo daleč. Takoj je šla k mami in ji povedala, kaj si je izmislila. Mene je vzela s seboj, da bi se tudi jaz — kot bralka Štúrovega časnika — zavzela, če bi blagorodna gospa omahovala ali hotela celo zavrniti to namero.

Toda moje prigovarjanje ni bilo potrebno, ker je blagorodna gospa načrto o naročitvi Slovaškega narodnega časnika začuda hitro pritrdila.

»Piši uredništvu, naj nam časnik pošiljajo. Hkrati pa vprašaj, koliko je celoletna naročnina.«

Adelka je tipajoče gledala mater, potem pa nedoločeno vprašala:

»Jaz da bi pisala na uredništvo? Z Evko sva se že odločili, da bi bilo najbolje pisati naravnost Štúru, ker za naslov uredništva ne veva.«

»A tako!« je rekla gospa Ostroluška in pokimala z glavo. »To je pa nekaj drugega. Štúru naravnost ne moreš pisati. Ko bi mu pisala le zaradi časnika in nič drugega, bi bil lahko prizadet. Če pa napišeš v pismu kakšne osebne reči, lahko naročilo na časnik ima le za pretvezo. Najbolje bi bilo, ko bi to napisal papa. On pa je v Pešti...«

»Kaj pa ti, mama, bi mu ti ne mogla pisati?« je zaprosila Adelka.

Blagorodna gospa je vrtajoče pogledala Adelko.

»Pa ti je v resnici toliko do tega časnika?«

Adelka se je kljubovalno našobila.

»Kar se mene tiče, jih ni treba naročiti. Jaz sem le mislila, da bi se spodobilo, ko se že s Štúrom osebno poznamo...«

»Seveda bi se spodobilo. In nihče ti tega ne brani. Gre le za to, kdo naj to pismo napiše. Jaz bi ga napisala, toda... Hm, veš kaj? Naj naročilo napiše raje Evka,« je nazadnje odločila blagorodna gospa

Ostroluška. »Bo vsaj imela pri gospodu Štúru zaslu-go, ker si bo mislil, da nas je ona v to nagovorila.«

Rada sem pisala Štúru. Nisem si pa hotela pri-svajati neupravičene zasluge, in tako sem po pra-vici napisala, da se je Adelka sama odločila naro-čiti se na slovaški časnik. Dodala sem še, kako je napredovala v slovaščini, ker sem vedela, da ga bo to razveselilo.

Nato sem dala pismo prebrati Adelki in jo popro-sila, naj bi še ona kaj pripisala.

Pripisala je po slovaško lep pozdrav.

Drugi dan naju je čakalo prijetno presenečenje.

Prišla je pošiljka od Štúra. Očitno je bilo, da se je naša pošta križala. Razen Štúrovega pisma, napisane-ga v nemščini in naslovljenega na blagorodno gos-po, je prišel tudi zavoj časnikov. Štúr je poslal svojim simpatizerjem vse številke Slovaškega ljud-skega glasila iz Tatranskega orla, kar jih je izšlo od Novega leta dalje.

Adelkino veselje ni bilo prav nič manjše od mojega. Najbolj vznemirljivo pri vsej zadevi je bilo to, da je Štúr pisal sam od sebe. Izgovor za pisanje pa je bil zelo dober: napisal je spremni list k po-šiljki časnikov.

Prelistavali sva časnike vse popoldne. Razen ne-katerih zadnjih številčk sem vse poznala že od doma. Toda pri ponovnem pregledovanju in nenačrtnem branju so spet pritegnili mojo pozornost.

»Pripoveduj mi kaj o njem, Evka!« je rekla ne-doma polglasno.

Ni izgovarjala njegovega imena. Ni bilo potreb-no. Ko je prve dneve neprestano omenjala barona, je pri tem mislila na Štúra. Potem pa se je zdelo, kakor da je barona pozabila — ni ga več niti ome-nila.

Vedela sem: če naj govorim o njem, je to lahko samo Štúr. Hotela sem, da bi ga Adelka videla take-ga, kakor sem ga videla jaz. Skrbno sem poiskala v spominu vse, kar mi je ostalo v spominu z doma, iz pogovorov z očetom in iz različnih pripovedi Pal'ka Tomala. Nepopolne podatke sem dopolnie-vala z iskrenim navdušenjem, ki je dajalo domišljii krila in mi dovoljevalo, da sem pripovedovala o Štú-rovem delovanju med bratislavsko mladino tako pre-pričljivo in ga poživila s toliko nadržanostmi, kakor da sem vse to sama doživela. Pripovedovala sem Adelki ponovno, le da z drugimi besedami, kar sem ji že bila povedala o življenju na bratislavskem lice-ju v časih, ko je postal Štúr namestnik profesorja Pal-koviča in duša zavoda. Ei, kako so se tedaj razgi-bale stoječe narodne vode! Kako je znal Štúr navdu-šiti mlade študente, ki so prišli v Bratislavo z vseh koncev Slovaške — mnogi še nazavedni, a premno-gi se že v tujih vodah utapljaajoči. Štúr je znal dati vsem skupen cilj.

Ko sem končala, sva obe umolknili.

Tedaj je Adelka nenadoma vstala in šla ven. Stopila je po stopnicah v zeleno sobo, kjer so imeli klavir. Tiho sem ji sledila. Najprej je iskala med no-tami, razmetanimi po klavirju, sedla na okrogli stol-ček, za trenutek zamišljeno zrla predse — potem se pa nežno, kot bi roke potapljala v poletno vodo, dotaknila tipk...

Od strun klavirja je zazvenel čudovito mehak glas. Nisem mogla verjeti, da je mogoče klavirju izvabiti take tone... Ko bi imenovala navadno igra-nje na klavir govorjenje, tedaj je to bilo zgolj šepetanje. Izpod njenih prstov je prihajalo nekaj nedo-povedljivo sladkega in pomirjujočega. Bilo je kakor šumenje pretakajoče se vode v poletni noči, ki ga nad vonjajoče vrtove prinaša na svojih krilih vetr... Ne, pretakajoča se voda poje enolično. Mogoče žu-borenje izvira? Šepet vetra v krošnjah dreves? Šu-menje osvežujočega poletnega dežja? Ne eno ne drugo v celoti, temveč vsakega malo... vsaj nekaj a jasno sem čutila, da je nekako v zvezi z nočjo. Samo ponoči se oblika vseh predmetov spreminja ta-ko, da izgubijo svojo dnevno podobo in nam bude nekaj vznemirjajočega in skrivnostnega. Tudi vsi glasovi dobijo nekakšno skrivnostno obarvanost in izzvenijo kot zvon nad potemnelo pokrajiino... Vsa sem se predala temu razpoloženju, izklopila sem voljo kot nepotrebno prepoved in se v hipu spre-menila v rusalko, plešočo v mesečini. To ni bil vri-skajoč, ampak zamišljeno radosten, narahlo z ža-lostio obarvan vrtinec. Kakor da bi bila veselje in žalost iz iste čaše. In kakor bi bila nastavila obraz drobnemu poletnemu dežju.

Ne vem, kako dolgo je trajala ta začaranost, ka-kršne nisem dotlej v življenju poznala. Adelka je že davno končala z igranem, jaz pa sem še vedno sedela kakor duševno odsotna in se nisem nič sra-movala solz, ki so mi z lažnim pajčolanom zastira-le oči. To je bil doimljiv odsev druge polovice napoja, ki sem ga tedaj izpila: žalosti. Toda blažen nasmeh na obrazu je pričal tudi o neizmerni rado-sti, ki sem jo istočasno okusila.

»Kaj se je zgodilo, Adelka? Kaj si igrala?« sem jo vprašala s solznim glasom, ko sem se nekoliko ovedela.

»Adaqio iz Mondscheinsonate. Iz Beethovnovе So-nate v mesečini.«

Še dolgo v noč, ko sem že ležala in poslušala Adelkino mirno dihanje, mi je zvenela v ušesih ta pretresljiva glasba. Bila sem je vsa polna, vse moje bitje je bilo z njo prežeto kakor zemlja z oplajajočo mokroto. Tisto noč se mi je prvokrat odprl pogled v Adelkino dušo. Morda aloblie, kot je sama slutila. In tam sem odkrila nekaj, česar bi Adelka za vse na svetu ne bila priznala: da ho je Štúr prevzel glob-lie kot njeni dotedanji častilci. Zaman se je pre-tvarjala, oči so jo vedno izdale. Kaj pa naj bi to bilo, da človek ob izgovoru nekega imena zardi, da mu ob nekem imenu, ko ga zasliši, začne tolči srce? Prišlo je to nekako samo od sebe, toda obe sva nemudoma ugotovili, da je Štúr najpogostejši in najlubši predmet najinih pogovorov. Adelka tega ni hotela priznati, dušila je v sebi porajajočo se veliko naklonjenost do tega izrednega človeka, ki je križal njeno življenjsko pot. Njeno hrepenenje je v silnem poletu zadevalo ob voljo, ki se je začela vdajati močnemu, dotlej neznanemu čustvu. Na zu-naj je to čustvo skrivala in zavračala, a v trenutkih samote in sanj ga je ljubkovala kakor ptica svoje goliče.

Prihodnjič naprej

...KAKŠEN OPTIMIZEM MI VZBUJAJO PEVSKI SEMINARJI.

posebno letošnji v Tinjah, ki ga je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu in na katerem je bilo mnogo pevcev zlate srednje generacije, precej mladine in lepo število najbolj vztrajnih starejših, ki ne manjkajo pri nobeni vaji in ki v večini primerov pojejo sami prvo pesem pri maši.

Optimizem sloni na dejstvu, da je po zaslugi seminarjev boljše zadržano nadaljnji obstoj naših pevskih zborov, ker ne bosta upadli zanimanje zanje in veselje do petja v njih; prav tako bodo lažje prebredli prehodno krizo tisti zbori, v katerih je ostra razlika med staro gardo ter mlado z maločim zadovoljno generacijo.

Bodočnost zborov sloni namreč na mladini, a to le v kolikor bo zaenkrat sodelovanje mladih in starejših v zboru enako prizadevno in složno in bo prišlo do prehoda brez trenj; toda mladina, ki je že pristopila k zboru, bo ostala v njem le, če jo bo življenje v zboru kar naprej privlačevalo: družabnost, poglobitev v začrtano delo, zavest, da delo resnično napreduje, in zadoščenje ob nastopih.

Mladina, ki je kolikor toliko resna, danes noče opravljati časa niti pri pevskih vajah, poleg tega je že toliko kritična, da se zaveda pravilnosti ali nepravilnosti določenega načina dela, in njen glasbeni okus je toliko izbrušen, da se ne zadovolji več s kar tjavdan zapeto pesmijo.

Na vprašanje, ali se mladina danes dobro počuti v zborih, bi moral odgovoriti, da ne.

Tega so krivi v glavnem zunanji dejavniki, pomanjkanje dirigentov, majhno število pevcev, njihova splošna preobremenjenost in neurejenost življenja zbora. Lahko bi celo rekel, da pri naših zborih nobena stvar ni v ravnovesju in da v njih ne najdemo simetrije; ker pa je zbor izvajavsko telo, ki naj podaja harmonijo pesmi, pride tu res do paradoksa, kako doseči skladnost z nesimetričnostjo.

Z nesimetričnostjo oziroma neravnovesjem mišlim na pojave, kot so

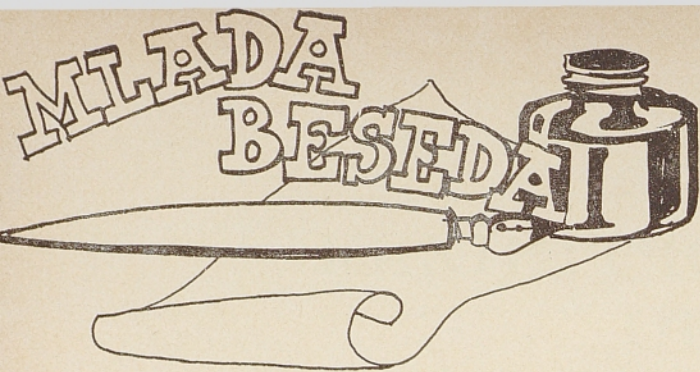
— neredno obiskovanje pevskih vaj: dirigent obrazloži pri tej vaji pomen in izraznost te ali one glasbene fraze, pri naslednji vaji seveda interpretacija že ne gre več tako, kot si jo je zamislil pri prejšnji vaji, ker novi, zadnjič odsotni pevci pojejo po svoje; treba je torej ponovno razlagati, a ta razlaga morda ni tako učinkovita kot prva, ali ker ni več neposredno občutena kot

nova ali ker se pač vsakemu za malo zdi, da mora kaj ponovno povedati;

- neenakomerno zastopane glasovne skupine: noben pevec ne more v tem primeru peti prožno, tako kot zahteva skladba, zakaj član številnejše glasovne skupine mora tudi v forte peti bolj zadržano, melodija skupine, v kateri je malo pevcev, pa ostane navadno zakrita ali pa začnejo glasovi posameznih pevcev izstopati iz celotnega zbora;
- preveč neenotna in skoraj popolnoma neoblikovana barva glasov v eni sami vokalni skupini, kar je seveda odvisno od bolj ali manj dolgotrajne pevske prakse, od starosti, od še ne pravilno izrabljene ali od patološko iznakažene vokalne energije, tako da še pri eni glasovni skupini ni mogoče doseči zaželenega izraza;
- premajhna ali vsaj ne pri vseh pevcih enaka koncentracija pri študiju skladbe oziroma premalo vživetosti v njen umetniški izraz; v kolikor niso tega krivi nezanimanje ali nevednost ali površnost, je to nekakšna posledica vseh že omenjenih problemov, saj še pri tako vestnem pevcu ob neprestanem guljenju od vaje do vaje vedno istih stvari splahneti prizadevnost dati skladbi občuten izraz ter celo zanimanje za samo skladbo.

Ne rečem, da se bo po zaslugi takih ali drugačnih seminarjev končalo (zadnjih?) sedem suhih let našega zborovskega petja, pri čemer redke izjeme le potrjujejo pravilo; dosegli pa bodo svoj namen, tudi če se bodo pevci začeli zaenkrat samo zavedati, da je petje umetnost in da je treba torej pristopiti k njemu zbrano in s spoštovanjem, da je družabno petje v gostilni in na izletih vse pohvale vredno, a da ima z umetniško obdelavo določenega motiva bolj malo zveze, da v gostilni zbor že lahko poje brez dirigenta, da pa to ne more biti res ob nastopu — vsaj z ozirom na poprečno glasbeno izobrazbo naših zborov ne —, če nočemo, da bo petje na njem le papagajsko posnemanje zadnje ali predzadnje vaje ali prepuščeno samovoljnemu eksibicionizmu posameznih pevcev.

Moj optimizem se ne bo prelevil v utvaro, če bomo vsi iskali v zborovskem petju njegovo bistvo, to je umetnost, ki je v tej svoji preprosti in jasni obliki bolj ali manj dostopna vsakomur, da jo le nekoliko ljubi in ima nekaj dobre volje.

IVAN - JOŽI PETERLIN

DRAGOCENO DARILO

POZDRAV

Samo še nekaj dni in se bodo odprla šolska vrata. Naši najmlajši že koničijo svinčnike, mamice že kupujejo zvezke za svoje učence prvih razredov, študentje se ustavljajo v knjigarni, novopečeni maturantje se ozirajo proti univerzitetnemu poslopju...

Letos bo v naših šolah spet več otrok, število tedaj raste, naš rod stoji, kot pravijo sociologi. Tudi v srednjih šolah je vpis zadovoljiv, na nekaterih višjih šolah se je vpisalo toliko učencev, da bodo potrebni paralelni razredi.

Pozdravljamo veselo pisano družbo naše študirajoče mladine. Želimo ji mnogo uspeha in mnogo notranjega zadovoljstva pri napredku. Naj bi ničesar v tem letu ne motilo njenega dela in priprave na življenjski poklic! Želimo, da bi v miru delali in da bi vse nedostatke, zaradi katerih se je bilo treba v preteklem letu zbirati in protestirati, da bi vse tiste nedostatke rešila oblast, k temu pa naj bi pomagali predvsem tisti, ki so za to poklicani. Bog daj srečo!

Pozdravljamo tudi naše učitelje in profesorje in jim želimo pri delu mnogo uspeha. Prepričani smo, da bo mladina znala vedno ceniti nesebično prizadevanje dobrega učitelja.

Mladinsko srečanje v Dragi: Med predavanjem

»Ej!..., Eeeej!, O, Walter, kje pa si? Nisem ga videl, ker sem bil majhen, pred menoj pa je stal visok zid, ki je ločil naš vrt od njihovega. »Joši, Joši,« se je spet oglasil Walter, »vieni qua«. Olajšano sem si oddahnil, ker sem se že celo uro strašno dolgočasil. Prej sem metal kamenčke proti dimniku sosednje hiše, a še preden se mi je posrečilo, da bi ga zadel, je pomolila sitna soseda glavo skozi kuhinjsko okno in nekaj preteče vpila proti meni. Šel sem na drugo stran hiše, da bi priklical prijazno nono Karamelo. (Imenovala se je Carmela, a v mojem spominu je še vedno nona Karamela). Komaj sem jo začel klicati, je prišla ven mama in mi ukazala, naj bom tiho, ker sestra spi. Uh! Kaj naj le počnem? Že sem si hotel sezuti čevlje in se tiho splaziti do vrtnih vrat, da bi prišel vsaj do gospe Eme. Bolela jo je noga in bi me morda poslala do čevljarja ali v trgovino. Še boljše, da je tu Walter, menda me bodo pustili k njemu. Že se je oglasila Walterjeva mama, gospa Trude: »Šinjorra, per fafore, lasci il pampino venire qua!« Kot maček sem preplezal zid in že sem bil pri njih. Moj prijatelj Walter je stanoval nekaj hiš naprej, a njihov vrt je segal prav do naše hiše. Njegova mama je bila po rodu Nemka in se ni znala vživeti v okolje, čeprav je še čisto mlada prišla v Trst. Prišla je, da bi skrbelo za starega strica, ki je tu živel kot upokojenec pri Lloydju in je bil že skoro čisto slep. Nona Karamela se ga je še dobro spominjala in je pravila moji mami, da je bil to star skop čudak, in da je Trude imela pri njem hudo življenje. Morala je samo delati in ni je pustil drugam kot v cerkev. Komaj se je ubožica zavedela, kdaj se je razcvetela v prijetno svetlolaso dekle in potekala so že zadnja leta njene mladosti, ko je stricu le prišlo na misel, da bi odšel na drugi svet. Po njegovi smrti so hišica in vrtovi pripadli njej. Vsi so mislili, da bo zaprosila za vstop v kak samostan, pa jih je močno presenetila. Čez leto dni je bila že poročena. Dva otročička sta ji drug za drugim umrla, tretji, Walter, pa je le ostal. A tedaj je zbolel njen mož in umrl. Spet je bila sama in treba je bilo precej volje in junaštva, da se je prebila z majhno pokojnino in s tem, kar so ji vrgle kokoši, zajci in vrtovi. Na zemljo je bila navezana naravnost bolešno in ta presneta zemlja je bila vzrok, da je bila skregana z vsemi sosedi. Ta je pustil mačka na njen vrt, drugi kokoši, tretji je vrgel tja staro ponev — vse samo zato, ker jih je skominalo po njeni zemlji. Nam pa ni podtikala takih grozodejstev, imela je zaupanje v mojo mamo in vame vse dokler — — — Ne, ne, prej moram povedati še kaj. Z Walterjem naju je vezalo prijateljstvo »do smrti in še po njej.« Prijateljstvo, kot so ga poznali Indijanci, kot mi je povedala starejša sestra, ki je požirala Karla Maya. Oni so si celo s pipcem napravili rano in podpisali sklep o večnem prijateljstvu z lastno krvjo, a meni in Walterju ni bilo do tega, da bi prelivala kri. Za moža je dovolj izgovorjena beseda. Danes bi se rad spomnil, v katerem jeziku sva si to obljubo izrekla, kajti jaz nisem znal italijansko, on pa seveda tudi ne slovensko. Vem pa, da sva se od prvega srečanja dalje sijajno razumela. Počasi sva skovala nekak italijansko-slovenski esperanto. »Ho portata pane za vaši zajčki.« »Joši, dami una palica.« »Hai visto quanti piški novi« itd. V tem jeziku sem napredoval tako dobro, da me je v prvem letu mojega šolanja gospod katehet nekoč dolgo poslušal, preden je začudeno vprašal: »Ja, Joži, kaj govoriš italijansko?« Ponosno sem mu odgovoril: »Ja, mi bolj teče kot slovensko.«

Nekega dne sem prav do našega balkona zaslišal Walterja, ki me je klical, naj takoj pridem. Pri njih je bilo vedno toliko zanimivega.

Imeli so psa Sultana, ki je preganjal prestrašene kokoši, če pa je pihnil maček, je bolešno zatulil in se skrnil. In imeli so polno velikih in majhnih zajcev. Razbežali so se po hlevu, potem pa dvignili ušesa in se previdno bližali roki, ki jim je nudila korenjček. In v sadovnjaku je vse poletje zorelo kako sadje. Koncem maja so dozorele češnje. Nikoli kasneje nisem jedel tako debelih, hrustavih češenj. Ob takih časih sem bil seveda pri gospe Trudi stalen gost.

»Joši, vieni in cucina, mucu, mucu!«, je kričal Walter. Res so imeli v košarici majhnega, črnobelega mucka. Bil je še čisto nebogljen in je s težavo odpiral zdaj eno, zdaj drugo oko. Dolgo sva se z njim ukvarjala, ker ni znal niti piti mleka. Nenadoma je zunaj divje zalajal Sultan in kokoši so vse hkrati zavreščale. Kaj imajo? Prvi je planil ven Walter, jaz pa za njim. Prav nič ne vem, kje sva pustila mucka, spomin se samo, da je presunljivo zamijavkal, ko sem hotel zapreti vrata. Pogledal sem in se prestrašil. Ob podbojih je ležal mucek, še enkrat slabotno zamijavkal, se stresel in obmiroval. Walter je ob pogledu na ta prizor začel tuliti kot iz uma. Pritekla je gospa Trude in vzela mucka v naročje. Walter je ob silovitem hlipanju izdaval: »Joši, Joši!« Gospa Trude me je mrzlo pogledala in ukazala: »Vatene! Marš, via!«

To so bili žalostni meseci. Če sem srečal Walterja, je pogledal stran, gospe Trude sem se vedno na daleč izognil. Da je bilo še huje, so začele zoreti češnje in se rdeče svetiti, kot bi me izzivale. Tako sta se morala počutiti Adam in Eva, ko ju je angel izgnal iz raja.

Minil je junij, prišla je prva nedelja v juliju. Igral sem se na balkonu in nenadoma zagledal gospo Trude in Walterja. Imel je novo modro obleko in v roki se mu je nekaj belo svetilo. Planil sem noter: »Mami, Walter je bil pri prvem svetem obhajilu«. Mama je pogledala skozi okno in rekla: »Res je, ubošček... brez očka, brez daril...« Zavzdihnila je in odšla v kuhinjo. Jaz pa nisem imel miru: »Brez daril, ubošček...« Ko sem šel jaz pred dvema tednoma k prvemu svetemu obhajilu, sem imel polno rož in daril, zavitih v bel svilen papir. Dobil sem tudi čudovito bonboniero z reliefom zadnje večerje na pokrovu. Te dni sem videl enako v izložbi. »Kaj če bi... Bogve, če imam toliko denarja.... pogledal bom... Dva, osem — na te številke se odpre. Koliko je? Sto, petdeset, spet sto, spet sto, pet. To je tristo petinpetdeset lir. Zdaj pa brž... v kuhinji igra radio, ne bodo me slišali... po stopnicah, ufa vedno se katera zaguglja. Še vrata... pustil bom kar odprta... Tako, zdaj sem brez skrbi. Samo če bi vedel, koliko stane. Ko bi vsaj bila v slaščičarni gospa. Ona je tako pametna. Tiste punce... zadnjč sem se zmotil in sem šel k njim po kruh namesto v pekarno ob cerkvi. Tega sem se zavedel šele, ko mi je kruh stehtala. Rekel sem: »Ne, ne saj ne jemljemo pri vas.« Punci sta se smejala kot dve prismodi, gospa pa je resno rekla: »Prav ima, kamor ga mama pošlje, tja mora iti.« Ko bi le danes bila v slaščičarni. O, bonboniera je še vedno v izložbi. Tudi cena je: ... štiri ... pet... nič. Preko sto še nismo računali, a vedel sem, da štiri pomeni na tem mestu veliko več kot tri. Vstopil sem in puncu sta se, kot na povelje, zasmejala. Obrnil sem jima hrbet in šel h gospe. Rekla je: »O, Joži, v dolgih hlačah si pa že pravi fant!« »To je govorjenje, ne pa takole trapasto hihitanje, «sem pomislil. Vzela sva bonboniero iz izložbe in gospa je rekla: »Ta je res najlepša. In zadnja je, veš.« Začela jo je zavijati v bel svilen papir, meni pa je postajalo neznosno vroče. »Imam samo toliko denarja.« sem izdaval. Pogledala ga je in zavijala naprej. »Če je premalo, ne bo dobil nobenega darila, niti enega...«. Več nisem mogel izdaviati, ker me je že močno peklo za vekami. Punci sta se nehali smejati, gospa je že prevzerala škatlo s svilnim belim trakom. Nato je preprosto rekla: »Na, Joži.« »Hvala,« sem rekel, spustil denar na pult in stekel ven. V eni sapi sem pretekel ves hrib in stezo do njihove hiše. V vrtu sem se skoro zaletel v Walterja. »Prinesel sem ti darilo,« sem zavpil. »Joši, o, Joši,« je rekel Walter in me objel. Na vratih se je prikazala gospa Trude in počasi, ganjeno dejala: »Joši, che carrro ragazzo sei.«

ŠTUDENTJE PO ŠOLI

Kakor vsa prejšnja leta, tako bo tudi letos deloval Slovenski kulturni klub v ulici Donizetti 3/1. Vsako soboto vabi študente in drugo mladino na sestanke. Zbirajo se iz vseh slovenskih šol in tudi tisti, ki so morda odšli kam drugam. Ti sobotni večeri so najprej prijateljsko srečanje, da se ohrani med mladimi z različnih zavodov prijateljska vez. Razen tega pa imajo na sporedu zdaj filmski večer, programe z diapozitivi o različnih potovanjih, pa spet družabne večere, literarne itd. Sobota je pač študentova in v Klubu je prijetno srečanje.

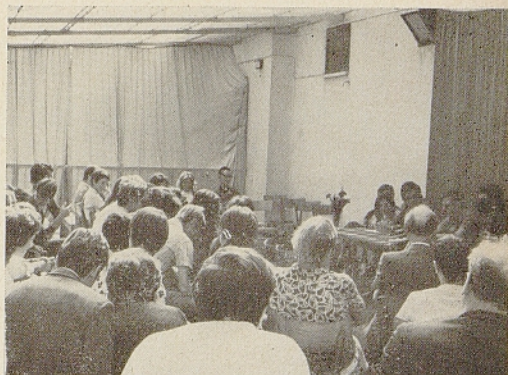
Vsako soboto tedaj vabi klub, vedno začetek ob 19. uri. Prvi sobotni večer bo 2. oktobra. To bo družabni večer, posvečen začetku šolskega leta. Na progamu je glasba in spoznavanje. Povabljeni so posebno fantje in dekleta, ki letos pridejo prvič na višje srednješolske zavode, pa tudi dugi seveda! Ob 19. uri.

NA SONCU NA MORJU V PROSTOSTI

Komaj je nastopil vroči julij, že smo se razpodeli na vse strani. Ne vem, ali se bom spomnil vseh smeri in vseh tistih krajev. Naštel jih bom vsaj nekaj.

Najmlajši so komaj čakali na kolonije. Najbliže so ostali tisti, ki so bili odbrani za Drago. V miru in zelenju so preživeli čas in ob morju, kamor so jih vozili dvakrat, trikrat na teden in tudi po večkrat, da so se naužili sonca. Kolonijo je organiziral SLOKAD.

(dalje na str. 144)

Med diskusijo na mladinskem srečanju v Dragi.

DANILO SEDMAK

CELODNEVNI POUK

Moderno življenje kakor tudi ogromni razvoj znanosti dela pedagogiki prave »preglavice«; neprestano je treba slediti življenju, tokovom časa; mladi rodovi z neverjetno naglico silijo v življenje, ki postavlja določene naloge, zahteva določeno pripravljenost, spretnosti, znanje, kakor tudi splošno strokovno usposobljenost. Lahko bi nadaljevali z naštevanjem zahtev, potreb, smeri, tokov sedanjega, kakor bodočega življenja in delovanja. Pri vsem tem ostane še vedno pereč problem, ki ga različni družbeni sistemi različno rešujejo: odnos med posameznikom in družbo, med posameznikom in družbenimi strukturami, ki so tarča (upravičeno!) uporniške mladine.

Tako mora sodobna pedagogika reševati dvoje osnovnih problemov: izobraževalne in vzgojne narave. Sicer se je morala pedagogika vedno ukvarjati z njimi, samo da so danes ti problemi veliko bolj zapleteni in zahtevajo povsem nove prijeme.

Če se samo dotaknemo vzgojnega problema v družini vidimo, da so ljudje, ki popolnoma zanikajo vlogo staršev in tisti, ki jo še priznajo, mnenja, da morata biti današnji oče ali mati drugačna, da morata imeti drugačen odnos do otroka, kakor v preteklosti. S tem seveda ne mislimo, da mora ta odnos zaiti v nekaj »japonski mamizem«, kjer spremlja mati svojega diplomiranega »otroka« celo v urad, (ne: do urada!) tako, da se japonski sociologi upravičeno sprašujejo, kam to pelje, posebno če pomislijo, da je to njihov bodoči vladajoči razred. Enako ne more sprejeti avtoritativnega in vsevednega očeta, ki je nekoč kot vladar gospodoval v svoji družini. Zato nastane resen problem, kakšna je vloga očeta (in matere) v družini, če izvzamemo biološko in vzdrževalno funkcijo. Družbeni odnosi imajo do neke meje svoj pravzor v družinskih odnosih, zato je pa toliko bolj važna notranja dinamika v družini, v šoli, v skupinah, v skupnem delu

in življenju. Zato pa mora šola v celodnevnem pouku organizirati take in podobne delovne, življenjske skupine, da se bo otrok v bodoče znal obnašati in delovati samostojno, zrelo, funkcionalno.

Ostane seveda druga plat, to je izobraževalna: današnja tehnika nam nudi dovolj možnosti, da se določenih snovi mimogrede naučimo (programirano učenje!), da se tako lažje posvetimo drugim problemom. Obenem z naraščanjem znanja se pojavi še drug problem in sicer, da ne moremo vsega znati, ne moremo obdržati vsega v spominu, v zavesti. Zato pa smo prisiljeni odkriti nove prijeme učenja, osvajanja znanja, uporabljanja znanja, v kolikor ni v naši oblasti. Vse to pa spet zahteva seminarskega, skupinskega dela, dela po problemih, da bomo znali reševati probleme v življenju skupinsko kakor individualno.

Seveda vse to pomeni določeno revolucijo v šoli, kjer je celodnevni pouk samo zunanji aspekt te celotne problematike. Da se pa danes začne s tem delom, ko začnemo uvajati v šole celodnevni pouk tudi na našem področju (in če me spomin ne moti, tudi v slovensko šolo!) je to prvi korak, ki pa zahteva — postopoma — popolnoma drugačno gledanje na šolo, na sam pouk, na same programe, na naš sistem.

Seveda s samimi ukrepi ne bomo spremenili ničesar, če se ne bomo spremenili tudi v svoji zavesti, v našem gledanju na šolo kot celoto. Zato to ni samo problem politikov, šolnikov, ampak tudi staršev in vseh onih, ki so posredno ali neposredno zainteresirani na šoli, to je celotna naša družba.

Kdor bi imel pomisleke, češ da imamo premalo sredstev, prostorov ali podobno in bi zato okleval, naj pomisli, da se bodo pozitivne ali negativne posledice njegovih odločitev ali oklevanj pokazale jasno šele čez približno 25 let. Zato pa moramo čimprej začeti, da ne bo jutri pozno.

Sprevod narodnih noš na »kraški ohceti«.

Pesmi

V PODEŽELSKEM AVTOBUSU NA SREDI JAPONSKE JESENI

»Glejte dragulje
na čisto navadni travi!«
sem vzkliknil v jutro,
»so sonce ukradli
in skrili
v strmini,
ko mirno smo spali, sopotniki?

»Glejte priložnost!
Ustavimo stroj!
Vrnimo nebesom sonce!

Nad Fudži
nad hribi nad meglastim morjem
prhutajo zime
krožeč slepó.«

Stroj na četvero koles
in kolo navade
pa sapo zbira,

za klanec za klancem,
s požirki bencina.
In kapljica pade
z nebá oči.

NE MISLIM NA SOK IZ KOVINE

Nagníte uho nad dolino, ki dela ob reki!
Čujete?
Ne mislim na sok iz kovine, na šume cementnih trav.

Hitite!
Ljudje so obstali; med sabo mrmrajo:
»Házure..«

Poganjki lovijo svetlobe, prešerno smeje se v kámenje;
in v dolge kragulja arene,
ki režejo z mečem zrak.

Le sapa in bambus prav tiho kramljata
v narečju házure.
Gotovo mu zvezde razlaga, zaprte na nebu dalj.

Ko sapa odide, se bambus zravna in prisluhne
v smer goré.
Dotlej da z rezilom dotakne očesnih se lukenj mraz.

(Podčrtana opomba: beseda házure pomeni šelestenje bambusa ob dotiku vetra, pri čemer se vsak pristen Japonec vsaj za hip otožno nastroji. »Dolina ob reki« se resnično imenuje Mátsuno, skozi njo teče reka Fúdži, in njeni bregovi so polni zeleno-zlatega bambusa. Ves ta sestav gora in dolin je v območju južnega Fúdži. »Mraz« v pesmi se lahko nanaša tako na zgodnjo pomlad kot na pozno jesen. In na človeško življenje, posebno na Japoncem.)

ZA SKLEDO NOČNEGA NEBA

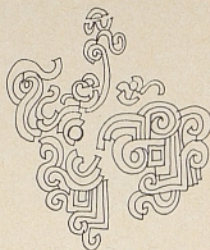
Jaz pa imam le
paličice
za skledo nočnega neba,
jaz pa bi rad
srebrne ribe,
kot gindará polzeč cvrtnjak.

Vsak večer
te paličice
natanko kakor togi kljun
mladih galebóv v skalah plime,
zaman odpro
v blesteč tolmun.

Vsak se večer
te paličice
v nerodnih prstih starajo.

Ali mi bodo tlele ribe
letečemu
naposled v noč?

Podčrtana opomba: *riba Gindará (z naglasom na prvem in zadnjem zlogu, ali vsaj na zadnjem zlogu) se res svetlika srebrno, in rabi za silno okusen japonski cvrtnjak, ki kar spolzi od ust do želodca. Paličice se še zmeraj uporabljajo namesto (in včasih poleg) naših vilic, posebno kadar gre za čisto japonske jedi.*

NELLY SCHUSTER, Ljubljana

PRIČAKOVANJE PRIHODA

Kdaj bo spregovorila
ívoja hoja
v molku mojih
rdečih
dišečih borov?

Kdaj bom zagledala
smeh
in svetlobo
vročih sap,
ki dihajo
iz tvojih oči?

Skozi tesnobo
prisluskujem
kot iz zrcala
smrti. —
Krog mene se zbira
samó íišina
najinih besed..

In vendar vem,
da ne čakam
zaman —

Ljubezen
je plamen
moje žeje!

NA SAMOTNI STRAŽI

Na samotni straži
pod zvezdami
drhtim k Tebi
kot sólza
rose —

Raztrgaj zadolžnico
dneva
vse besede, ki so rušile
Tvojo srečo v srcu!
In so pozabljale
na Tvojo moč
MIRU'
v globinah UPANJA
in žrtve!

Razparaj kot zôra
nevihčne oblake
v VSTAJENJU,
vse ure,
ki so ječale
od Tvoje
odsotnosti!

Na samotni straži
pod zvezdami
drhtim k Tebi
kot sólza
rose!

TELESNA KULTURA SEGA TUDI V ČLOVEKOVO NOTRANJOST

V današnje socialno življenje se je z vso silo vrnil nov element, nova aktivnost: telesna kultura in šport. Ta del našega družbenega življenja je v dejavnosti sodobnega človeka čedalje bolj pomemben. Lahko trdimo, da to dejavnost največkrat presojava samo po zunanosti, malo, ali sploh nič pa se ne oziramo na njen globlji pomen. Ali je torej telesna kultura samo kultura telesa, močnih mišic in ali je takó živo nasprotje duhovni kulturi? Vsekakor ne!

Poglejmo nekaj primerov. Znani bolgarski pianist Jouri Boukoff, je na svoji turneji v Parizu, smeje takole odgovarjal na razna vprašanja radovednih in vedno vsiljivih časnikaev: »Če hoče kdo postati res dober pianist in igrati z nežnostjo in preliti v svoje igranje čustvenost, mora biti predvsem zmožen dvigniti klavir na svoja ramena!« In za kroniko naj povem, da je ravno Boukoff, ta izvrstni interpret Chopina in vse romantične glasbe, že sedemnajstleten na državnem prvenstvu osvojil naslov prvaka v teku na 1500 metrov. Deset let kasneje pa je postal prvak v boxu in to celo v najtežji kategoriji.

Morda ni vsem znano, da je prvi uradni ameriški rekorder v skoku v daljino George Washington, kasnejši ustanovitelj ZDA.

Pa pogledjmo malo globlje v zgodovino. Približno šest stoletij pred Kr. rojstvom so se na nekem grškem stadionu bojevali med seboj najboljši mladinci za naslov prvaka v boxu. Eden izmed njih je nadvladal vse svoje nasprotnike in ob velikanskem vzklikanju ljudstva prejel zlato lovoriko. Ime tega grškega atleta zasledimo bolj pogosto v matematičnih učbenikih: bil je to matematik Pitagoras.

Da ne govorim še o drugih grških velikanih kot na primer o Evripidu, ki je dobil zlato odličje na velikih Elizij-skih Olimpijadah, ali pa o filozofu Platonu, o katerem lahko razberemo v starogrških zapisih, da je bil tipični primer res popolnega atleta.

Navedel sem le nekaj, morda najbolj kričeih primerov. Vendar so zadostni, da nam dokažejo, da telesna kultura sega tudi v človekovo notranjost in je torej izrednega pomena v našem družbenem življenju. Kje najdemo znake kulturne oblikovanosti? V samozavesti, v trdni volji, v izredni vztrajnosti in požrtvovalnosti, v tovarištvu, v izrednem občutku za pošteno igro — fair play — kot pravijo Angleži, v smislu za lepoto narave, poleg tega pa je treba temu prišteti še izredno velik vpliv za zблиževanje ljudi in držav, skratka za medsebojno spoznavanje.

K vsemu temu prispevajo svoj velikanski delež prav športna srečanja. Vrednost telesne kulture raste še posebno danes, v naši moderni civilizaciji, ki prinaša človeku s svojim tehničnim napredkom poleg dobrih tudi nekaj črnih strani. Današnjega človeka podira enoličnost, delo ob stroju, delo ob pisalni mizi, trušč na delu in na ulici, prah, plini v zraku: ruši se harmonično razmerje med telesnim in duševnim. Pojavi se razdražljivost, živčnost,

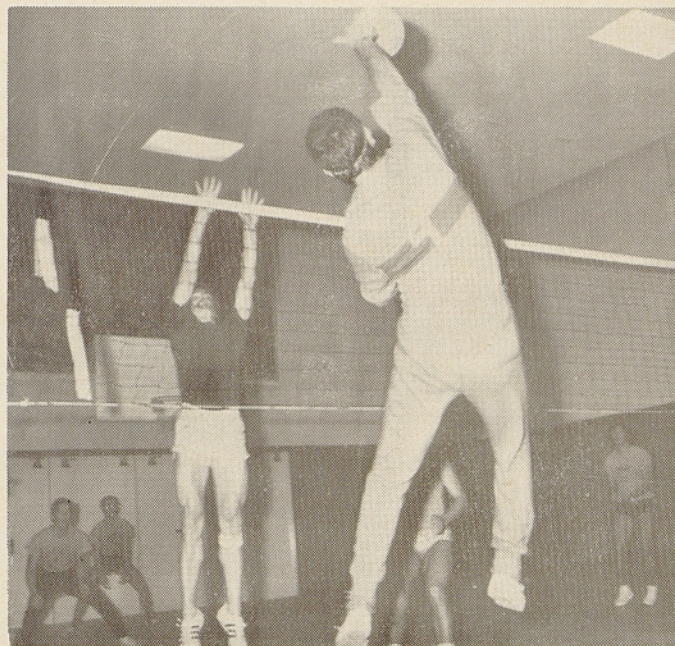
neuravnovešenost; to so znaki sodobnega bolehanja. Ozdravimo ga lahko samo s poudarjenim telesno-kulturnim delovanjem.

ŠPORT IN GLASBA

Zanimanje za šport je zavzelo v zadnjih letih tako velik obseg, da se temu ne moremo načuditi. Ljubezen do športnega udejstvovanja pa je prodrla v vse vasi in v vse mestne predele. Tudi med Slovenci na Tržaškem se je šport razrasel kot bi pred nekaj leti še ne slutili.

Zaradi tega se zdi zelo prav, da je posvetila tržaška radijska postaja večjo pozornost tudi športu. Sicer je vedno skrbno spremljala športne dogodke, vendar je naš časnikarski odsek z letošnjo jesenjo to zanimanje stopnjeval. Uvedel je ob nedeljah ob 17.30 eno-urno športno oddajo, ki ji je dal naslov: Šport in glasba. Seveda je s tem ustregel množici ljudi, posebno mladini, ki spremlja športne dogodke z velikim zanimanjem.

Oddajo urejuje časnikar Saša RUDOLF s sodelovanjem Sergija PAHORJA in Sergija KOCJANČIČA. Pri oddaji pa sodeluje še vrsta športnih strokovnjakov. Po prvih dveh oddajah moremo ugotoviti, da je oddaja res zanimiva in da se zanjo navdušuje lep krog poslušavcev. Športne novice, rezultate na domačih in drugih igriščih, italijanski, slovenski in svetovni šport v reportažah, intervjujih, v spremljavi poteka dogodkov povezuje glasba, tako da je oddaja v celoti zanimiva in še prehitro mine.

Prizor z odbojbarske tekme pri Slov. športnih igrah

SLOVENSKO KULTURNO ŽIVLJENJE V ZDOMSTVU

Mislimo, da je bil pregled kulturnega življenja Slovencev, kakor se je pokazal na občnem zboru Kulturne akcije v Buenos Airesu, tako pomemben, da lahko obstanemo na točki poldnevnik, kjer je bilo razgrnjeno to življenje. Po Glasu slovenske kulturne akcije:

Predsednik dr. Debeljak je poročal o delu v preteklem dveletnem obdobju in o smernicah, ki so Kulturno akcijo pri delu vodile. Na zunaj je to delo predvsem vidno v naših publikacijah: dopolnili smo nedopolnjeni 10. letnik knjižnih izdaj — izdali smo pesniško zbirko Milene Šoukalove, pa Nartēja Velikonje zbirko črtic in novel Zanke; zraven pa še zadnji zvezek 10. letnika Meddobja. V novem 11. letniku smo izpolnili vse napovedi: izdali smo 4 zvezke Meddobja v uredništvu Franceta Papeža, od rednih knjig pa Mauserjeve Ozare, Ilijevo povest Huda pravda in Vladimira Kosa pesniško zbirko »Ljubezen in smrt«. In še nekaj, ki je že 79. publikacija Slovenske kulturne akcije. Izpolnili smo tudi obljubo darovalcem jubilejnega daru za Glas ob 15-letnici našega periodika z izdajo monumentalne bibliofilske antologije poljske medvojne lirike v prevodih Tineta Debeljaka pospremljene z lesorezi Bare Remec »Žalost zmagoslavja«. Glas je redno izhajal vsak mesec v 1600 izvodih: deležni so ga zastonj za slovenstvo in slovensko kulturo vneti rojaki po vseh kontinentih.

V Buenos Airesu se je delo kazalo tudi v vrsti že tradicionalnih kulturnih večerov, s katerimi smo letos stopili v 18. sezono. Prišteti jim je treba še vrsto kvalitetnih gledaliških predstav, ki so podoba zmogljivosti slovenskega gledališčnika v sodobnem naponu na meji pampeanske brezkončnosti.

Za posamezne delovne odseke so skupščini poročali: dr. Alojzij Kukovica za filozofski odsek, France Papež za literarnega in uredništvo Meddobja, dr. Mirko Gogala za teološki odsek, Nikolaj Jeločnik pa za gledališkega, glasbenega in uredništvo Glasa. Iz poročil je očitno, da je prizadevanje v vseh odsekih znanstveno in umetniško poklicno.

Blagajniško poročilo je podal blagajnik Ladislav Lenček. Številke, suhe, pa velike, ne pričajo o presežku: pričajo o mnogih in težkih denarnih težavah, s katerimi se Kulturna akcija ubada že dolgih osemnajst let in jih sama, brez velikodušne, a hkrati tudi moralno dolžne pomoči in naklonjenosti odjemalca slovenske kulturne tvornosti ne bo zmogla. Naloga novega odbora bo v veliki meri prav ta, da bo vse storil za izboljšanje gmotnega stanja v Kulturni akciji. Zborovalci so si bili edini, da je dolžnost slovenske zdomske javnosti s svojim gmotnim deležem omogočati tvorno dejavnost slovenskega kulturnika v velikem svetu. Brez zavestnosti o tej moralni narodni dolžnosti vseh v zdomstvu živečih Slovencev brez izjeme ni mogoče misliti na plodno življenje ne le Kulturne akcije, marveč sploh slovenskih ustanov in prisotnosti slovenstva kot kulturne skupnosti v velikem svetu.

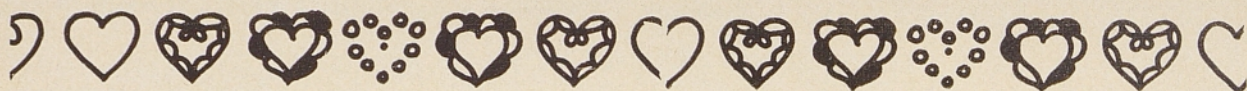
Razrešnico staremu odboru je skupščini predlagal član nadzorstva Joža Vombergar. Pri volitvah je bil potrjen

stari odbor z nekaterimi spremembami. Novi odbor Slovenske kulturne akcije je naslednji: predsednik dr. Tine Debeljak, podpredsednik arh. Marjan Eiletz, tajnik France Papež, blagajnik Ladislav Lenček; v nadzornem odboru pa sta Joža Vombergar in Marjan Willenpart. Vodje odsekov so isti kot do zdaj.

POMEMBNA umetniška manifestacija med Slovenci v Buenos Airesu je bila razstava olj slikarja IVANA BUKOVCA, nekdanjega slušatelja Umetniške šole Slovenske kulturne akcije, zdaj njenega rednega člana. Šolo je vodila akad. slikarka Bara Remec, kot profesorji pa so sodelovali še umetnostni zgodovinar Marijan Marolt, pa kipar France Ahčin in slikar Milan Volovšek. Bukovčeva razstava se je začela v soboto 14. avgusta v gornji dvorani Slovenske hiše in je bila odprta do konca septembra. Obisk razstave je bil presenetljivo velik. Za uvod v razstavo je na otvoritvenem večeru svojemu sogojencu na Umetniški šoli govoril tajnik kulturne akcije France Papež.

DOGODEK v slovenski zdomski publicistiki je izid knjige FRANCA SODJE, rednega člana Slovenske kulturne akcije, *Lepo je biti mlad*. Sodja je poznan med nami kot odličen sodobni pedagog, strokovnjak za vprašanja, ki zadevajo vzgojo doraščajoče, posebej inteligenčne mladine — saj je rektor Misijonskega kolegija v Baragovem misijonišču v Lanusu pri Buenos Airesu. Knjiga je pisana v modernem, svojskem slogu: s prikupno, literarno ubrano govorico, podprto z zares izbranimi citati iz svetovnih mislecev, razgrinja avtor mlademu človeku dobršen kot njegove vsakdanje problematike in ga s sodobnimi, fantom in dekletom danes tako blizkimi zamahi naravnava na pot zdrave in plodne življenjske stvarnosti po prvinah vere, ljubezni, krščanskega odnosa do sveta in okolja, do vseh sodobnih pojavov, ki jim mlad človek v modernem svetu na široko odpira oči. Vetrina in sonce sta najubranejša melodija te knjige, ki je tudi po cpremi in bogatiji fotografskih reprodukcij slovenskih gorā in narave dragocen donesek našim knjižnim policam.

Župnik TONE GOSAR, sin pokojnega univ. profesorja in ministra Andreja Gosarja, ki pase duše na argentinski župniji Carabobo v buenosaireški provinci, je v Umetniški galeriji v mestu Pergamino 22. avgusta letos razstavil 30 svojih akvarelov, ki zvečine predstavljajo vrsto slovenskih podeželskih cerkva. Razstava, ki je med argentinsko javnostjo, posebej v krajevnem umetniškem svetu pobudila veliko zanimanje, je hkrati tudi lepo spričevalo o slovenski prisotnosti v svetu.

Ko smo pred časom obiskali gospoda Antona Prinčiča, župnika v Zgoniku, in se z njim pomenkovali o preteklosti njegove fare, smo od njega izvedeli nekaj zgodovinskih drobcev, ki bi utegnili zanimati ne samo Zgoničane, ampak tudi druge naše bralce. Zgonik je namreč v preteklosti doživel marsikaj takega, kar se je dogajalo tudi po drugih naših okoliških župnijah, le da drugi kraji niso imeli tako skrbnega zapisovavca - kronista, kakor ga je imel Zgonik v osebi Neže Rejec, gospodinje pri repentabrskem župniku Emilu Westru. Le-ta je bil namreč v Zgoniku po odhodu župnika Petra Butkoviča, znanega kulturnega delavca, nekaj časa v tem kraju župni upravitelj. Njegova gospodinja, Neža Rejec, je mogla tako po Westrovem pripovedovanju in tudi iz lastnega opazovanja zabeležiti marsikaj, kar se je v letih med obema vojnama zgodilo v Zgoniku. Svoje »spomine« je pisala v zvezek, ki ga je našla med »staro šaro« v Butkovičevi zapuščini. Zvezek je prvotno bil preprosta spominska knjiga, v kateri je Butkovič zbiral podpise in posvetila raznih osebnosti, svojih prijateljev. Na prvih straneh zvezka so podpisi Andreja Budala (St. Andrež, 6.VIII. 1906), Ivana Preglja, Vodopivca — kaplana v Cerknem, Jos. Lovrenčiča (v Kredu, 8. VIII. 1906). Naslednje strani, to je večino prostora v zvezku, ki ga Butkovič ni porabil, pa je uporabila Neža Rejec in vanje napisala svojo kroniko. Njeno zapisovanje se začne kar nekam literarno vzvišeno z dvema skromnima pesmicama, ki ju je posvetila Petru Butkoviču, bivšemu župniku, in pa Emilu Westru, novemu župnemu upravitelju, ki je po Butkovičevem odhodu ob vsakem vremenu korakal z Repentabra čez zaselek Zagradec po svoji pastirski dolžnosti proti Zgoniku.

MARIJ MAVER

ZGONIK LETA 1930

Dne 17. junija t. l.

Pisatelj, kipar in ugankar sloveč
gospod župnik Peter - Domen Butkovič
zapustil je zgoniško faro,
ta zvezek pa med staro šaro.

Kar v njem je še vsebine,
so neki verzi za spomine
od slavnih mož goriške nadškofije,
ki jih že davno zemlja krije.

Kar je še prostora v njem,
vesela jaz porabit' smem;
karkol' bo kaj spomina vredno,
v ta zvezek zabeleži redno

Neža Rejec

Sedanji župni upravitelj
za vsa zgoniška fara
je dober, siten, strog učitelj,
da težko mu je najti para.

Iz Tabra čez Zagrad'c koraka,
naj bo sonce, dež al' sneg,
če kaj ni prav, kriči ko spaka
in maha sam čez strmi breg.

Spočetka so se vsi ga bali,
ker za vsak nered kriči,
a ko so bolje ga spoznali,
še mežnar se ga bal več ni.

Rad gre v cerkev svet'ga Miha,
vzljubil je že vse vasi,
tud' v Samatorca jo popiha,
da svet'ga Urha počasti.

(Sv. Miha (Mihael) je farni zavetnik v Zgoniku; cerkev sv. Urha pa je podružnica v Samatorci)

NEKAJ SPOMINOV IZ PRETEKLOSTI

Zgonik leta 1921

En lepi dan oktobra je novi repentaborski gospod župnik Emil Wester obiskal zgoniškega gospoda župnika Bogomila Nemca v spremstvu gospoda nadučitelja Ravbarja, ki je bil pred vojsko v službi v Zgoniku.

Za hribom skrita vas se kljub visokemu zvoniku od repenske strani ne vidi, dokler se pred njo ne stopi.

Sredi zgoniškega polja stoji pil (kapelca) sv. Antona padovanskega. Na kovinasti plošči slikana podoba je prav znamenita, ker se lilija sv. Antonu tako beli, da jo potnik tudi v najbolj temni noči lahko razloči.

V začetku vasi stoji tudi lepa kapelica Marije pomočnice, obdana z zelenjem.

Na prostoru pred cerkvijo stoje mnogi visoki in močno kosači kostanji, ki že na prvi pogled nudijo vsakemu tujcu prijeten vtis.

Na desni strani cerkve je sloveča županova gostilna Gruden, kar je lahko mogoče, da razgrajajoči pivci motijo službo božjo na dvorišču pred hišo.

Na levi je župnišče, obdano z lepo urejenim latnikom, krasijo ga dve lepi prav visoki palmi, nekaj cipres, krasne vrtnice, izmed katerih je ena še višja ko palme, in različno zimzelenje v malem vrtiču pred hišo, kjer se je šetal gospod župnik (sedanji kom. dek.) in je došle goste prijazno sprejel, razkazal je farno cerkev, občudovanja vredna oltarja sv. Mihaela in Matere božje, oltar presvetega Srca Jezusovega še ni bil postavljen, a je že v delu, potem lepa dvorana mnogoštevilne Marijine družbe s krasnim kipom Brezmadežne in za vasjo lepo urejen župnijski vrt, ki nudi prijeten sprehod pod latniki in drevjem.

Končno je gospod nadučtelj razkazal šolski vrt, ki je po njegovi zaslugi poln lepih vrtnic vseh barv.

Odšli smo s prijetnim vtisom.

Zgonik leta 1922

Novi zgoniški gospod župnik Peter Butkovič nas je povabil na dne 30. sept. na veliko slavnost: opasilo sv. Mihaela, blagoslovitev novega oltarja presv. Srca, posvetitev fare po slavni procesiji in slovesno ustoličenje župnika.

Cerkev je bila prenapolnjena s cvetjem, še posebno pa novi oltar in tudi župnišče.

Lepo pritrkavanje, krasno petje pri slovesnosti na prostem je človeka ganilo do solz.

Vse je bilo razigrano in veselo posebno popoldne, samo prednik gospod dekan komenski je bil žalosten, ker so bile vsa dekleta skoraj, tudi Marijine družabnice gologlave v cerkvi, vse, in rekel je »ves dolgi trud je zginil, v nekaj mesecih so že pozabile na vse nauke, neodkriti v cerkev.« In to bi mogle držat in ubogati.

V Zgoniku leta 1923

Dne 28. sept. je bila birma, vsi povabljeni smo zopet občudovali okinčano cerkev, petje in zvonjenje. Žal da je nadškof dr. Sedej prišel prezgodaj, je bilo pri sprejemu premalo ljudi.

Radi dolge in ostre poti pridemo malo v Zgonik, tako so nam razne slavnosti neznane.

1925

V marcu (13-16) je imel tridnevnic kot pripravo na slovesno blagoslovitev kipov sv. Petra in Pavla preč. g. Franc S. Finžgar, ki ga je župnik Peter Butkovič povabil.

Leta 1926

Dne 17. februarja prišli smo k pogrebu matere g. župnika Butkoviča; pred pogrebom smo si razgledali novo urejeni vrt pred hišo z mnogimi novimi nasadi.

Jako nesramno so kričali pijanci v sosedni gostilni, bila je pepelnica, so pokopavali pusta, kar je dalo grdo obliko zraven hiše žalosti ob rakvi pok. matere gospodove. Ganljiv govor je imel v cerkvi ob krsti g. Martelanc s Proseka. Med sprevodom so razgrajali nehali.

Zgonik leta 1929

Dne 29. septembra za praznovanje sv. Miha in ob priliki druge biremske slavnosti smo prišli in občudovali velika škoda, ki jo je prizadela zadnja huda zima. Vse lepe palme so zmrznile, a lepa vrtnica še stoji in mladi vrtni akac košat dela lepo senco pred hišo na razširjenem prostoru ob zidu, pod njim stoji kamnita miza; vrtič ima drugo obliko.

Suhi venci od birme še zdaj krasijo cerkev. Gospod župnik iz Križa je karal mežnarja, da ni prav, da sv. Miha nima nobene sveže rože; letos je dan sv. Miha danes.

V malo letih je gospod župnik Butkovič dosti napravil v cerkvi: pet krasnih kipov, sv. Jožef in sv. Anton padovanski, ki pestvata Jezusa, sta pri Marijinem oltarju. Mati božja tudi drži Jezuščka, sv. Peter in Pavel sta pri oltarju presv. Srca in pridigata kakor Jezus obadva. Mala cvetka je pri vratih in slike po cerkvi, obešene pri stranskih oltarjih so dokaz, aa je bila blagoslovljena z veliko slovesnostjo.

Razne neugodnosti in težkoče so g. župniku Butkoviču zrahlale zdravlje, posebno zadnjo zimo devetindvajset in trideseto leto; spomladi je radi zažiga šole prenašal dovolj sitnosti.

Odločil se je, poiskat zavetje na Ravnici, ker boljše je zdravlje kakor imetje, se je podal na manjši zaslužek v hribovski vasi.

Zgonik zapušča ubog in bolan, ga ni obogatil kraški teran. Na Ravnici naj ga gorski zrak ozdravi, da bo spet krepak.

Rad je hodil na planine, uganke delal v prid mladine. Prav zares velika škoda je zgubiti takega gospoda.

Leta 1930

S prvim junijem je upravitelj v Zgoniku taborski gospod Emil Wester.

Po sv. Trojici je gospod Butkovič zapustil Zgonik. Velikonočne listke ni pobral, pustil je podobice ljudem za spomin.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa je bila v Zgoniku zgodnja sv. maša, ker procesija sv. Telesa po polju in slovesna maša je bila v nedeljo.

Kmalu ko je župnik Wester prevzel fara in opravilo v Zgoniku, je bila slovesno blagoslovljena otročja zastava »Gagliardetto«. Prisostvovala je vsa višja oblast iz Sežane in Nabrežine, kumovala je laška učiteljica in držala primeren govor, ki ga pa gospod župnik ni poslušal, blagoslovil je in se obrnil v cerkev nazaj. Bila je blagoslovljena po maši in oblasti so prišle, ko je bilo ravno povzdigovanje, nakar je pritekkel kom. Mesò v zakristijo javit, naj hitro konča mašo, da so že prišli. »Kaj misliš, da je v gostilni pri kvartini, da spiše in pojde, naj čakaajo!« se je zadril nad njim cerkovnik starešina Trobec. Vsi smo tiščali usta, da nam ni ušel smeh.

To je bil začetek delovanja v Zgoniku.

Vrtič pred hišo smo uredili v gredice, ker je bil zadnje čase le dvorišče za kokoši. Zadnje leto je gospod Butkovič veselje do vsega zgubil radi bolehnosti. Ko je prevzel drugo faro, to so takoj poskusili gospoda nadzirat in tudi ukazovat, to so oni veljavni možje, na katere prav nas je gospod Butkovič posebno opozoril. Posebno zelo sitni so bili fanti, ko so pokopali tistega fanta, ki je šel pod vlak, da se še ne ve kako in je že v mrtvašnici tako smrdelo, da ga ni bilo primerno nositi v faro, in vseeno so se drli, zakaj ga ni sprejel v cerkev. Župni upravitelj jih je ogorčeno spodil iz pisarne.

Tak je bil prvi nastop v Zgoniku.

(Dalje)

SODOBNA SLOVENSKA ZAMEJSKA LITERATURA

(NADALJEVANJE)

PAVLE BORŠTNIK

Z Jerucom je bil v ebolskem taborišču v Italiji tudi Pavle Borštnik in tu je napisal svojo prvo pesniško zbirko *Iz mojih temnih dni*. Izšla je šapirografirana kot večina tedanjih knjig. Leta 1948 je izšla v Italiji njegova druga zbirka *Mejniki*; podpisal se je Ljubo. Pesmi so boljše od prvih, še močnejše pa je priobčil v Zbornikih Svobodne Slovenije. Več podatkov o njem nimam. Nekaj malega je o njem napisal dr. Tine Debeljak v *Zborniku Sv. Slovenije*, 1955, str. 233. Zdi se, da že dolgo več ne piše, ker se nikjer ne ograša.

MARJAN GORJUP

Tretji izseljenec je Marjan Gorjup, ki je bil s prešnjima dvema v ebolskem taborišču in je veliko pisal v tamkajšnje taboriščne liste in jih urejal. Nastopil pa je že v Domu in svetu s črtico, ki je veliko obetala. Po preselitvi v Anglijo se je pridružil Klicu Triglava in ga nekaj let urejal, zdi se pa, da leposlovno več ne ustvarja. Nekaj malega je o njem napisal dr. Tine Debeljak na že omenjenem mestu.

DR. JOŽE JANČAR

Rodil se je 1920 v Žalni na Dolenjskem, dovršil realno gimnazijo v Ljubljani (1939) ter se vpisal na medicino. Med vojno je bil nekaj časa v taborišču v Gonarsu s pesnikom Balantičem, nato je v Ljubljani pomagal beguncem iz vseh slovenskih krajev. Po vojni je odšel na Koroško in nadaljeval medicino na graški univerzi; leta 1947 je dobil »absolutorium«. Naslednje leto je odšel v Anglijo, toda ker na angleških univerzah ni bilo prostora, je nadaljeval študij na Irskem, najprej v Galwayu, nato v Dublinu, kjer je leta 1952 doktoriral iz splošne medicine. Posvetil se je specializaciji za duševne bolezni in nevrologijo. Leta 1955

je postal specialist iz teh dveh panog, izpopolnil pa se je še v drugih strokah medicine v univerzitetni bolnišnici v Dublinu. Leta 1956 se je vrnil v Anglijo in dobil v Bristolu mesto zdravnika v skupini bolnišnic za duševno bolne in duševno zaostale. Leta 1959 je postal tam višji zdravnik in marca 1962 »Consultant« psihiater (primarij) v dveh skupinah bolnišnic in na dveh klinikah v Bristolu. Leto pozneje ga je senat bristolske univerze (rektor je bil do smrti Winston Churchill) imenoval za kliničnega predavatelja v psihiatriji, Lord kancler iz lordske zbornice pa za zdravniškega člana pritožnega tribunala za duševne bolezni za zahodno Anglijo.

Jančar se je uveljavil v Angliji in po svetu s svojimi znanstvenimi razpravami, ki so izšle v knjigah ter v britanskih, ameriških, danskih in švicarskih znanstvenih revijah, vsega nad dvajset večjih. Njegova knjiga »*Stoke Park Studies* (1961)« je doživela svetovni uspeh, razstavili so jo 1961 v Parizu za časa Svetovnega leta duševnih bolezni ter jo poslali v glavne medicinske knjižnice po vsem svetu. Redni član je petih angleških strokovnih združenj ter redni in dopisni član več mednarodnih znanstvenih ustanov.

V slovenščini piše malo, menda je sodeloval le v Zbornikih Svobodne Slovenije.

(Njegov življenjepis s sliko in seznam razprav je v *Zborniku Svob. Slovenije*, 1967, 252-256.)

Za leto 1970 je dobil zlato medaljo in nagrado 250 funt-sterlingov Burden centra. Ta zavod jo je ustanovil pred dvema letoma, da bi nagradil raziskave znanstvenika, ki se specializira v psihiatriji v Veliki Britaniji in Irski. Dr. Jančar jo je dobil za enajst razprav o vzrokih in zdravljenju duševnih subnormalnosti. Šest izmed njih je bilo objavljenih v Veliki Britaniji, ostale v Nemčiji, Italiji, Nizozemski, Danski in Irski. Jančar tudi veliko predava o novih zdravljenjih duševnih bolnikov, zato ga štejejo v Veliki Britaniji za »pionirja danes«.

(Dalje)

Vrtovi muz

LETNO POROČILO DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU

Že po zaključku našega šolskega leta smo prejeli vsebinsko bogato, pregledno publikacijo slovenske celovške gimnazije, ki jo izda vsako leto tamkajšnje ravnateljstvo.

Kakor naše Izvestje, tako ima tudi to Letno poročilo, ki je štirinajsto

po vrsti, namen seznaniti bralce z življenjem na tej edinstveni slovenski srednji šoli v Avstriji. Prvo, na kar postanemo pozorni, je to, da so vsi razredi paralelke. Skupno je obiskovalo v preteklem letu celovško gimnazijo 423 učencev in to 217 fantov in 206 deklet. Na šoli je poučevalo 24 profesorjev. Že to število pomeni nekaj izrednega za Koroško, saj vemo, da ljudskih šol Slovenci tam sploh nimajo in da se smejo le prijaviti v nekaterih predelih Koroške k pouku slovenščine, a še za to morajo starši posebej prositi. Kljub temu je gimnazija vse do poslednjih let številčno rasla.

Letos odseva iz publikacije žalost zavoda zaradi smrti dr. F. Cigana, ki je bil od vsega začetka te šole tista

vez in vzpodbuda mladini, ki je ni znal dati nihče drug. S pesmijo v šolskih pevskih zborih z ljubeznivostjo v razredih in v pevskih zborih zunaj šole in v dijaškem domu je budil in poživil narodno zavest in narodni ponos. 23. februarja je umrl v bolnišnici v Ljubljani in s tem zapustil svoje študente v dijaškem domu in na šoli. Akademija, ki jo pripravi gimnazija vsako leto ob koncu šolskega leta, je letos nosila pečat te izgube.

Iz ostale publikacije je zanimiv pogled, iz kakšnih slojev prihajajo koroški študentje. Preglednica nam pove, da največ iz kmečkega sveta (144), nato iz delavskega (101), 97 otrok ima očete uradnike, oz. nastavnice, 43 pa obrtnike, ostali starši

prihajajo iz drugih poklicev. Največ koroških študentov je torej iz kmečkih in delavskih družin. Stanujejo večinoma v domovih, precej se jih vozi, privatno pa jih biva v mestu le malo.

Iz ostalih strani publikacije izveemo, da bodo oblasti morda le začele letos graditi šolsko poslopje za 423 slovenskih dijakov; do zdaj so namreč vsa leta morali imeti popoldanski pouk na neki nemški gimnaziji. Objavljenih je več slik z akademije, posebno zanimiv pa je članek dr. Stanke Čegovnika z naslovom Ali stari nas mladih res ne razumejo? Ponatisi poročil v slovenskem in nemškem časopisu o življenju na gimnaziji, o akademiji, o dr. Ciganu, različne razpredelnice, ki pojasnjujejo sredino, v kateri deluje gimnazija, delajo publikacijo pestro in zanimivo in se zdi, da bi se moglo od nje tudi naše, tržaško Izvestje marsikaj naučiti.

j. p.

PRED ČEBELNJAKOM

Nova oddaja, ki bo na sporedu našega radia vsak mesec ob sobotah, ima naslov PRED ČEBELNJAKOM. Piše jo prof. Mirko MAHNIČ. V Trstu že poznamo veliko Mahničevo ljubezen do vsega, kar je našega, ljudskega, pa morda pozabljenega; spomnimo se na njegov pasijon, spleten iz samih narodnih pesmi, potem na Martina Krpana in si lahko takoj mislimo, kaj bo Mahnič razpredal pred slovenskim čebelnjakom. Spomnite se na pajnske končnice, spomnite se na naše ljudske slikarje in podobarje, spomnite se pri tem na Gasparijeve slike naših čebelnjakov in čebelarjev!

Čebelarji, naši stari dedje, kaj vse vam znajo povedati! Najraši pripovedujejo svoje spomine svojim otrokom, a boste videli, da bo vse to zanimivo tudi za odrasle poslušavce. Res, odraslim poslušavcem so namenjene njegove dramske zgodbe.

Prva bo na vrsti 23 oktobra!

25 LET NEPREKINJENIH DRAMSKIH ODDAJ NA RADIU TRST A

Letos junija je poteklo 25 let, kar imamo na radiu Trst A neprekinjeno dramske oddaje. Ob koncu lanske sezone je praznovalo podoban jubilej Slovensko gledališče v Trstu, se pravi 25 let neprekinjenih predstav na odrih. Oba dogodka sta za tržaške Slovence velikega kulturno-zgodovinskega pomena. Slovensko gledališče je imelo poleg predstav na odrih, tudi oddaje na radiu, vendar ne stalno, nekaj let tudi ni sodelovalo. Stalno od 22. junija 1946 pa je sodeloval na postaji RADIJSKI ODER, zato pomeni ta datum tudi nastanek te radijske igravske skupine.

Na začetku jesenske sezone bo zato na radiu v četrtek, 7. oktobra, ob 20,30 posvečena oddaja tej petindvajsetletnici. Igravski zbor se je v tem četrstoletju seveda že ponovno menjal, le nekaj igravcev je še ostalo od tedaj. Ko se člani Radijskega odra spominjajo tega jubileja, pozdravljajo svoje poslušavce — najbolj svoje stalne »abonente« — in obljublajo, da bodo tudi v novem obdobju, ki ga začenejajo, skušali kar bo v njihovih močeh, zadovoljiti vse poslušavce. Zahvaljujejo se vsem za ljubeznivo pozornost. Radijskemu vodstvu pa izražajo hvaležnost, da jim je dajalo možnost dramskega oblikovanja in doživljanja v tisočih zgodbah in obljublajo, da bodo opravljali svoje delo še dalje po svojih najboljših močeh.

GLEDALIŠČE

PRED ZAČETKOM SEZONE

Slovensko gledališče v Trstu je že na delu. Ljubljanska televizija je posnela tri predstave iz lanske sezone in sicer Smoletovo *Antigono*, Tolstojev *Moč teme* in Brancatijevega *Raffaela*. Takoj nato pa se je pričel študij prvega dela za letošnji repertoar.

POGLED NAZAJ

O predstavah v lanski sezoni smo poročali sproti, v kolikor mesečnih revij ne izigra čas. Ko danes iz razdalje gledamo na opravljeno delo SG, vidimo, da je bila nesporno najlepša predstava *Antigone* v pretekli sezoni. Ob njej sta dosegli dober uspeh tudi predstavi *Moči teme* in *Raffaela*, zato je povsem na mestu odločitev slovenske radiotelevizije, da je ta tri dela posnela in jih bo uvrstila v svoj spored.

NOVI REPERTOAR

Ko imamo zdaj pred seboj novi repertoar za nastopajočo sezono imamo tiste pomisleke kot smo jih že povedali ob neki priliki, ko je bil govor o tem: slovenska dramatika se zdi premalo zastopana. V repertoarju je sicer novo delo Sergija Verča: »Ko luna škili z desnim očesom in jaše veliki voz« in pa tako imenovana *commedia dell'Arte*: »Igra o treh ro-

gonoscih«, vendar bosta obe predstavi nekaj poizkus. Ničesar pa nimamo iz solidne slovenske dramatike. Zdi se nam namreč — in to ponovno poudarimo — da je ta posebej za ta prostor mnogo važnejša kot za Slovenijo in vendar vidimo, da zadnja leta tam gledališča odmerjajo prav domačemu slovenskemu slovsu večji delež. Zdi se tudi, da je pet novih del za sezono stalnega gledališča, vendarle nekoliko premalo.

Med ostalimi deli, ki so v letošnjem repertoarju je še Brechtovo delo »Bobni v noči«. Delo režira Mile Korun, kar nam je porok, da bo to najbrže ena najboljših predstav. Že omenjenima slovenskima deloma in Brechtu je še dodan »Večer ameriških enodejank« in komedija »Kir Janja« Jovana Sterije Popoviča. Letos tedaj ni v repertoarju italijanskega dela kot prejšnja leta.

Poleg teh petih predstav bodo abonenti deležni še predstav SNG iz Ljubljane in Mestnega gledališča ljubljanskega. Morda bi zato kazalo prav pri gostovanju paziti na izbiro dela, s katerim bosta prišli gledališči v Trst.

ABONMA Gotovo pa bo kljub bolj ali manj posrečeni izbiri repertoarja SG vse naredilo, da bo ljubitelje gledališča zadovoljilo. Zelo važno je, da ima čim več abonentov. Letos je razpisalo tudi tako imenovani družinski abonma, ki omogoča družinam

skupni obisk z enim samim osnovnim abonmajem, h kateremu vsak nadaljnji družinski član doplača 2000 lir. Ker pomeni za družino tudi gledališče precejšen izdatek za številne člane, jim je zdaj res olajšan obisk.

Gledališče sprejema abonmaje vsak dan v Tržaški knjigarni.

OSTALI ODRI

Kot slišimo, se tudi nepoklicni odri že pripravljajo za novo sezono. Nekateri imajo v načrtu toliko del, da bodo skoraj dohiteli poklicno gledališče. Vsekakor lahko pričakujemo, da se nam obeta tudi letos razgibana in bogata kulturna sezona, kakor je bila lanska.

jp

ŠTUDIJSKI DNEVI ...

(nadaljevanje s str. 128)

KRITIČNE PRIPOMBE

Za njim je govoril dr. LUDVIK VRTAČIČ iz Švice. Naslov njegovega predavanja je bil Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji. Prireditelji so pričakovali sicer širši kritični pogled, a predavatelj se je ustavil in zadržal najdalj že ob pojmu samoupravljanja, in to bolj kot filozof, ki je igranje operiral z Marksovim naukom, s Heglom in drugimi filozofi. Kljub temu da je bila teža njegovih izvajanj na definiciji pojmov, je bilo vendar v predavanju tudi dosti širših razgledov, ki izhajajo iz osnov, na katere je posvetil z žarometom. L. B. je v svoji zelo stvarni kritiki Drage zapisal v Gospodarstvu med dru-

gim, da »dr. Vrtačič sicer s svojo ostrino opazovanja in izražanja ter bistrostjo, ki ji dodaja globoko žilico humorja — tudi »Pavliha« mu pride pri tem prav — kar izziva na diskusijo, vendar premalo računa z realnostjo in ne upošteva velikega napora, ki je potreben že za vsak korak naprej iz dejanskega političnega in gospodarsko-socialnega položaja.« Mislimo, da sta prav predavatelja pred njim nakazala te številne težave, saj čaka še mnogo dela juriste in politike, preden bo prišlo do urejenih zakonsko pravnih določb.

Po teh predavanjih o pravni ureditvi se ni razvila debata tako kot so prireditelji želeli in pričakovali, ko so dali to temo na spored. Nekateri tukajšnji politiki, so celo obupali nad pluralističnim sistemom kakor vlada v zapadnem svetu, nad čemer so se mnogi čudili, posebno tisti, ki so prišli iz vzhodnih držav.

Zanimiva pa so bila vprašanja o enakosti in neenakosti plačila delavca za storjeno delo po novi ustavi. Ali je res odvisen le od dobička podjetja ali pa na primer, učitelj od zmogljivosti občine. No, pa to so že podrobnosti iz debate, ki pa jo bodo prireditelji, kot so obljubili, objavili v knjigi s predavanji vred, da bo tako jasnejša slika celotnega razpravljanja in da bo Draga bolj živa pred nami.

Po končanih predavanjih in razpravah se je razvil prisrčen pogovor med udeleženci, ki so ostali na prostem, drugi so sedli k mizam, pri katerih so ljubeznivo stregla bazov-

ska dekleta pod vodstvom skrbne in potrpežljive gđc. Dore. Kmalu pa je zagorel za poslopjem kres, okoli katerega so se zbrali mladi in starejši iz različnih delov Slovenije. Pesem je tu odmevala tja v polnoč. Morda je bil ta zaključek najbolj sproščen in najprisrčnejši. Obenem pa najlepša vez v Drago 1972.

Franc Mljač

NA SONCU ...

(nadaljevanje s str. 135)

Malo dalj so šli drugi naši prijatelji in sicer v Nabrežino. Ta kraj velja za obmorsko kolonijo. In res so si letos vsi okrepili zdravje na morju v toplih sončnih dneh. Kolonijo organizira Slovensko dobrodelno društvo.

V gorsko kolonijo pa je popeljala naše najmlajše Slovenska Vincencijeva konferenca. Bili so v Ovaru. Posebnost je bila v tem, da so se Tržačanom pridružili Goričani, kar je bilo letos prvič.

Vse te kolonije so bile v dveh izmenjavah: za deklice in fante. Starši se za trud organizatorjem, ravnateljem in ravnateljicam in vsem dragim učiteljicam toplo zahvaljujemo za vse delo in skrb.

Malo večji so odhiteli s skavti.

Goriški skavti so postavili letos svoj šotor ob potoku Vrsnik, kjer se ta izliva v Sočo. To je kraj v dolini Trente, nedaleč od vasi Soča.

Tržaški skavti so taborili v Logu pod Mangartom.

Tržaške skavtinje so bile od 1. do 14. avgusta v Ribnem pri Bledu.

Razen tega so bile kolonije v Gorjah pri Bledu, to je kolonija, ki sprejema naše otroke na poletna in zimska letovanja.

Med letovanji, ki se malo razlikujejo od prejšnjih, je tudi letovanje Slovenskega kulturnega kluba v Ukvah. Letošnje je bilo že petnajsto.

V hotelu Prešeren dobe naši dijaki gostoljubje in od tam potem obiskujejo kraje v Kanalski dolini, hribe in jezera. To letovanje je namenjeno samo višješolcem in se ga udeležujejo tudi nekateri otroci, ki žive v Kanadi, iz Slovenije ali pa tudi izseljenci iz nekaterih zapadno evropskih držav.

Morda je poleg tega še kako podobno letovanje. Na vsak način

POBUDA RADIA TRST A PISATELJEM MLADINSKIH RADIJSKIH IGER

Radijska postaja Trst A namerava v prihodnji sezoni obogatiti sporede za najmlajše z nizom izvernih 15-20-minutnih radijskih iger, pravljič in zgodb. Napisali naj bi jih nalašč za to priložnost slovenski avtorji, ki stalno živijo v Italiji.

Dela, ki morajo biti napisana v dramski obliki ter morajo navajati tudi zvočno in glasbeno opremo, je treba predložiti do 30. oktobra tega leta v treh tipkanih izvodih na naslov: RAI -Radiotelevisione Italiana, Sede di Trieste, Slovenski programski odsek, TRST, ulica Fabio Severo 7.

Za dela, ki bi se odlikovala po izvornosti in umetniški vrednosti, je predvidenih do 10 nagrad po 100.000 lir, od katerih je polovica pridržanih avtorjem rojenim po 1. januarju 1941. Radijska postaja želi namreč s to pobudo pritegniti k sodelovanju posebno pripadnike mlajšega rodu. V omenjenem znesku je zapopaden tudi avtorski honorar za prvo izvedbo.

Vsak avtor prejme lahko največ po eno posebno nagrado.

Vsi, ki se želijo odzvati temu povabilu, dobijo natančnejše podatke na slovenskem programskem odseku tržaškega sedeža RAI v ulici Fabio Severo 7.

se je naša mladina lahko odpočila in naučila sonca, morja in čistega planinskega zraka.

Omeniti pa moramo, da naša mladina ni samo počivala v počitnicah, ampak tudi zborovala in razpravljala o najrazličnejših življenjskih vprašanjih.

Najprej naj omenimo tako imenovano Mladinsko srečanje v Sesslanu, ki ga je organizirala skupina 2000 iz Ljubljane in Mladinska skupina. Naslov seminarja je bil Slovenski krščanski in narodni trenutek. Udeleženci so z vso resnostjo razpravljali o poglobitvi sodobnega človeka in o njegovi odgovornosti v tem trenutku. Predavatelji so bili največ iz Ljubljane, iz Trsta sta predavala Igor Tuta in Alenka Rebula. Zdi se, da je tako tržaška Mladinska skupina našla svojo pot, če bo ostala pri tej smeri, saj se je prej bolj iskala med političnim udejstvovanjem, kulturnim in še kakšnim. Mi želimo prav pri delu za poglobitev med našo mladino in pri delu za njeno pristnejše doživljanje krščanstva kar največ uspeha. Glavno, da vsakdo dela na svojem področju in pusti druge pri njihovem delu, saj delo je dosti za vse.

Goriška mladina je resno razpravljala ob dveh referatih župnika Simčiča in dr. Poštovana v hiši Sv. Jožefa v Žabnicah. Prvotno je bilo v načrtu, da bi bili ti mladinski študijski dnevi tudi za tržaške študente, pa je potem zaradi počitniške razkropljenosti ostalo le pri goriških udeležencih. Tečaj je lepo uspel. Zaključil se je z romanjem na Sv. Višarje.

Krožek za družbena vprašanja Slovenskega kulturnega kluba pa je organiziral srečanje o mladinskih vprašanjih v Dragi pred začetkom vsakoletnih študijskih dni. Težo je srečanju prispeval referat predsednika mladinskega odseka mednarodne organizacije FUEV, Filipa Warascha, koroškega Slovenca. Predavala sta tudi dva predstavnika iz Slovenije in gospoda Markič in prof. Qualizza iz Beneške Slovenije. Udeležilo se je okoli 50 mladih ljudi.

Vsa tri srečanja kažejo skrb naše mladine za sodobna vprašanja, kažejo njihovo voljo, da jih skušajo razumeti in sodelovati pri njihovem reševanju. Zato vsa ta zborovanja toplo pozdravljamo.

(Nadaljevanje na 2. str. platnic)

Čutim potrebo, da se ob Inzkovih trditvah nekoliko dlje ustavim, ker pač gre za poskus definicije, ki zadeva direktno NSKS, a indirektno vse zamejske slovenske organizacije, ki niso marksistične, pa naj delujejo v Avstriji ali v Italiji.

Insinuirati, da so nemarksistične organizacije desničarske, ker pač niso levičarske, pomeni olajševati nalogo tistim, ki že ves povojni čas mečejo hote madež na naše osrednje organizacije, ker jim je operiranje z desničarstvom pač nekje laže od lojalne konkurence v konkretnem delu za ljudi in narod.

Pomeni nadalje hote izmaličevati dejansko stanje okrog naših organizacij, ki ne slone na marksističnem nauku.

Naše organizacije pač ne poznajo v svoji sredi velekapitalistov ali navadnih kapitalistov; ne poznajo trmastih in nepopoljšljivih konservativcev, ki jim je vsak napredek v napoto; članstvo naših organizacij ne pozna prav tako šovinistov ali nacionalnih nestrpnih, ki jim je glavni smoter asimilacija sosednjega naroda ali narodnostne manjšine; prav tako ne poznamo ljudi, ki bi bili proti gospodarskemu in socialnemu napredku, ki je nekak atribut obstoječih »desničarskih« strank in organizacij. Če bi naše organizacije imele v svoji sredini pretežno člane s takšnimi težnjami, bi lahko rekli o njih, da so desničarske.

Ob natančnejšem analiziranju delovanja in hotenja naših organizacij nujno pridemo do zaključka, da so te vseskozi napredne organizacije, ker delajo in pospešujejo socialni, gospodarski in sindikalni napredek; da so nadalje te naše organizacije bolj napredne kot morda marsikatere organizacije večinskega naroda.

Če bi nekdo prav hotel deliti tkzv. levičarske organizacije od drugih, ki niso marksistične, mislim, da se ne sme zateči po ekstremu desničarstva — ki v zahodnem svetu politično združuje pripadnike fašističnih ali pa liberalno - konservativno - desničarskih organizacij; na drugi strani pa so stalinistične nazadnjaške, zakrknjene skupine sicer na levi, a v resnici je z njimi sleherni dialog s sočlovekom drugačne ideologije nemogoč.

Takega »desničarstva« v naših demokratskih organizacijah res ne po-

znamo. Odklanjamo pa seveda enako reakcionarje na levi — staliniste.

Zato zavračamo vsi — stari in mladi, delavci in kmetje, intelektualci in obrtniki — vsak namig na desničarstvo, ker pač nismo in ne moremo biti desničarji v nobenem oziru! Našega dela in hotenja ne moremo spraviti samo v dva predalčka: levega in desnega, posebej zato ne, ker je vmes lahko več »predalčkov«, v katerih dobijo svoje pripravno mesto in naziv zdrav in trden narodni čut, nedemagoška zavzetost za delavca in kmeta, neinstrumentalizirajoča skrb za mladega človeka in študenta, vse to, kar lahko ustvarja boljši, svobodnejši, in pravičnejši svet, in ne samo v zamejstvu med našimi organizacijami, ampak tudi v širše zasnovanem in zaželenem dialogu, ki naj pripravi tla novim dnem tako na Koroškem kot pri nas na Primorskem.

PRIJATELJ KOROŠKE
IN KOROŠCEV

KNJIGA RAZPRAV V DRAGI 1969 IN 1970

Kakor smo napovedali, je pred letošnjimi študijskimi dnevi v Dragi izšla knjiga razprav zadnjih dveh let v Dragi in ima naslov "Slovensko usodo krojimo vsi".

Opozarjamo posebej na to, da so v njej zbrana predavanja, ki jih je marsikdo sicer slišal na študijskih dneh vendar se vanja tam ni mogel poglabljati. Zdaj ima priliko, da jih v miru preštudira.

Knjigo dobite po vseh slovenskih knjigarnah v Trstu, Gorici in Celovcu, pa seveda tudi na upravi Mladike, v ulici Donizetti 3. Lahko pa jo tudi naročite po pošti in vam jo bo uprava v najkrajšem času poslala.

TA ŠTEVILKA MLADIKE

je še vedno počitniška in je povzete dveh mesecev. Navadno nismo nikdar v počitnicah izhajali. Le da bi povezali celotno leto, naj bi služila dvojna številka.

V oktobru bomo skušali čimprej pripraviti številko, ki bo imela že običajno podobo z običajnimi rubrikami. Vabimo zato vse sodelavce, da svoje prispevke čimprej pošljejo uredniku.

Hvaležni bomo za eventualne navsote za novi letnik: za obliko, za celoletno povest, za vsebino sploh itd. Pošljite čim prej! Hvala vsem!

Za dobro voljo

Sodnik: »No, vi ste mi pravi! Kot vidim, ste bili že dvainpetdesetkrat obsojeni. Ni res?«

Obtoženec: »Res.«

Sodnik: »In vrhu tega živite neporočeni z zloglasno žensko.«

Obtoženec: »To pa ni moja krivda, gospod sodnik. Jaz bi veliko raje živel s kako grofico, pa je ne morem dobiti, ker sem bil tolikokrat obsojen.«

☆

Gospod: »Oprostite, v kolikem času lahko pridem do prve vasi?«

Kmet: »Ne vem.«

Gospod: »Ne veste, če je do tja pet minut ali četrt ure ali cela ura?«

Kmet: »Ne, ne vem.«

Gospod: »Mhm . . . hvala, zbogom!«

Gospod pohiti po cesti. Komaj prehodi pedeset metrov, ko zasliši kmetov glas.

Kmet: »Prišli boste v desetih minutah!«

Gospod: »Zakaj pa mi tega niste prej povedali?«

Kmet: »Ker nisem vedel, ali hodi te hitro ali počasi.«

☆

»Slišiš, Tine, zaupno bi te nekaj vprašal. Ti poznaš Pepita, povej mi, ali je pošten človek?«

Tine: »No, kako bi ti pojasnil. Povem ti, kadar mu sežem v roko, vedno potem preštejem prste.«

Amerikanec je povabil Rusa na kozarček whiskyja. Ob četrtem kozarčku je Rus vzkliknil:

»Krasna pijača! Kdo je neki prvi napravil to čudovito pijačo?«

»Pa res, kdo neki?«

»Po mojem je bil Rus.«

Amerikanec se je zasmel in ironično rekel: »Po vašem sta bila tudi Adam in Eva Rusa.«

Res da: Brez dvoma. Živela sta v raj, nista imela svojega doma, nista imela kaj obleči in celo obleko sta si morala razdeliti.«

☆

V trgovini.

»Rad bi pomiril tiste hlače v vetrini.«

Prodajalka: »Zakaj v vetrini? Saj imamo kabine za pomerjanje.«

☆

Učenci so zelo nemirni in učitelja začne minevati potrpljenje. Najbolj neumen je seveda Pavle, kot vedno.

»Pavle! Boš dal že mir. Kdo je učitelj, jaz ali ti?«

»Vi.«

»No, potem mirno seži in se nehaj obnašati kot tepec!«

☆

Mamica: »Tomažek, če ne poješ takoj juhice, bom poklicala volka!«

Tomažek: »Kal poklici, jo bo on pojedel!«

Učiteljica stopi prvič v razred in opazi dve popolnoma enaki punčici.

»Sta dvojčici?«

»Ne.«

»Ampak sestrici pa prav gotovo?«

»Da.«

»Koliko sta stari?«

»Šest let.«

»Potem sta pa le dvojčici?«

»Ne, trojčici sva, Urško boli grlo in je ostala doma.«

☆

»Pravzaprav sem srečen, da se nisem rodil v Angliji.«

»Zakaj? Kaj ti mislo všeč konjske dirke?«

»Že že, a kaj ko ne razumem jezika.«

☆

Na policijskem komisariatu v Vzhodnem Berlinu izbirajo nove kandidate.

»Tovariš, zdravnik, jaz sem vendar predebel,« se brani neki kandidat.

»Tudi predsednik Pieck je bil debel. Sprejeti.«

»Ampak, tovariš zdravnik, jaz imam ploske noge...«

»Tudi tovariš Ulbricht ima ploske noge in vendar je šef komunistične partije. Sprejeti!«

»Tudi kratkoviden sem,« še naprej poskuša kandidat.

»Tudi Grotewohl nosi očala in vendar je bistroviden. Sprejet. Naprej!«

»Tovariš zdravnik,« se ne da ugnati kandidat, »ne vidite, da sem popoln idiot!«

MLADIKO lahko kupite

V TRSTU:

- v knjigarni Fortunato
- v Tržaški knjigarni
- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja
- pri Parovelu v galeriji Tergesteo

NA OPCINAH:

- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja

V DOLINI:

- ♦ pri šolskih sestrah

V GORICI:

- v Katoliški knjigarni

Ta številka je bila zaključena 10. sept. 1971.

TVRDKA

Kerže

USTANOVljena LETA 1866

TRST

TRG S. GIOVANNI, 1

TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vse vrste električnih luči, klasične in moderne oblike.

R I M - Slovenski

„Hotel Bled“

ITALIJA

Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783

Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3

Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

CENA 200.- LIR